

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zapojování veřejnosti do rozhodování veřejné správy

Předkládá: Kristýna Loučková

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Petr Triner

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Kristýna LOUČKOVÁ
Osobní číslo:	R20B0188P
Studijní program:	B0421A220009 Právní specializace
Téma práce:	Zapojování veřejnosti do rozhodování veřejné správy
Zadávací katedra:	Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vymezení pojmů
3. Rozhodování
4. Legislativní přehled
5. Územní plánování
6. Závěr

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

NEJDL, Pavel a Daniel ČERMÁK, ed. Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-130-9.
HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 7. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-049-2.
DAMOHOŘSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Petr Triner**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 20. června 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zapojování veřejnosti do rozhodování veřejné správy“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Kristýna Loučková

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Petru Trinerovi, za cenné rady a připomínky, během vedení mé práce.

Obsah	
Úvod	8
1. Vymezení pojmů.....	10
1.1. Veřejnost.....	10
1.2. Správa	11
1.3. Veřejná správa	11
1.4. Státní správa.....	13
1.5. Samospráva	15
2. Rozhodování	17
2.1. Rozhodovací proces.....	17
2.2. Stádia rozhodovacího procesu	18
2.3. Rozhodovací situace	19
2.4. Druhy rozhodování	20
3. Legislativní přehled.....	21
3.1. Aarhuská úmluva	21
3.1.1. Právo na informace o životním prostředí	22
3.1.2. Účast veřejnosti na rozhodování	24
3.1.3. Přístup k právní ochraně	24
3.2. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí.....	25
3.2.1. Proces EIA	26
3.2.2. Proces SEA	30
3.3. Agenda 21	33
3.4. Evropská úmluva o krajině	34
4. Územní a regionální rozvoj.....	35
4.1. Územní rozvoj.....	35
4.2. Regionální rozvoj	37
5. Územní plánování.....	38
5.1. Základní pojem	38
5.2. Proces územního plánování	38
5.3. Základní pojmy územního plánování dle zákona.....	39
5.4. Cíle a úkoly územního plánování	41
5.4.1. Cíle územního plánování.....	41

5.4.2. Úkoly územního plánování	42
5.5. Územní plán	43
5.6. Projednání územního plánu	44
5.7. Regulační plán	45
5.8. Podklady pro vytvoření územně plánovací dokumentace ...	46
5.9. Poskytování údajů o území	46
5.10. Územní studie	47
6. Stavební zákon	48
6.1. Předmět stavebního zákona	48
6.2. Stavba	48
6.3. Základní pojmy stavebního řádu	48
6.4. Posuzování vlivů staveb na životní prostředí	50
6.5. Stavební úřady	51
Závěr	53
Resumé	55
Seznam použitých zdrojů	57
Literární zdroje	57
Legislativní zdroje	58
Internetové zdroje	59

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci, jsem si zvolila téma zapojování veřejnosti do rozhodování veřejné správy, které jsem si vybrala především za účelem zjištění více o procesech uskutečňovaných ve veřejné správě. S těmi se běžně setkává každý občan, jenž má zájem o zapojování se do rozhodovacích procesů ve veřejné správě nebo pokud je sám účastníkem takového řízení. V mnoha případech se stává, že je účast veřejnosti na daných řízeních přímo vyžadována zákonem. Z toho vyplývá, že je zákonná úprava nepostradatelnou součástí i této bakalářské práce.

Samotná práce je členěna do několika kapitol, přičemž každá kapitola se zabývá tématem, jež je úzce spjata nejen s procesy, které probíhají ve veřejné správě, ale i například s životním prostředím, na jehož rozhodování se podílí právě i veřejnost.

První kapitolou je vymezení pojmů, kdy se jedná o pojmy, kterými jsou veřejnost, správa a její další dělení na státní správu a samosprávu. Tyto pojmy jsou nepostradatelnou součástí uspořádání moci ve státě, tedy České republice.

Další kapitola se zabývá rozhodováním jako takovým. V její první části je definováno rozhodování jako takové. Podkapitoly se pak zabývají rozhodovacími procesy a jejich náležitostmi. Zásadní součástí takového procesu jsou rozhodovací stádia, jež musí být naplněna, aby mohlo být vydáno rozhodnutí. Podstatnými jsou v rámci rozhodování i druhy a rozhodovací situace, které určují podmínky, za nichž bude rozhodnutí vydáno.

Třetí kapitola se pak týká legislativního zakotvení, díky němuž se může veřejnost podílet na rozhodování veřejné správy v oblastech životního prostředí. Mimo její participaci na rozhodování, je díky této legislativě zaručen veřejnosti i přístup k informacím. Tato kapitola zahrnuje nejpodstatnější zakotvení, která byla Českou republikou přijata v rámci vnitrostátní nebo na základě mezinárodní úpravy. Jedná se především o Aarhuskou úmluvu, Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí, který zahrnuje procesy EIA a SEA, Evropskou úmluvu o krajíně nebo Agendu 21.

Na legislativní úpravu navazuje kapitola územního a regionálního rozvoje, která může být považována za jakýsi podklad pro územní plánování. Tato politika je zásadní pro vydání zásad územního rozvoje a zhodnocení oblasti daného území.

Pátá a šestá kapitola jsou pak v úzké návaznosti na sebe, především díky společné zákonné úpravě. Pátá kapitola se zabývá tematikou územního plánování, jehož základy jsou položeny již v rámci územní a regionální politiky. Jedná se o přesnou zákonnou definici samotného pojmu, ale například i územního plánu. Jsou zde zmíněné i další procesy a definice, které jsou v rámci tohoto plánování podstatné a používané.

Šestá kapitola se týká stavebního zákona, kdy jsou zde použity opět zákonné definice především stavebního řádu, ale je zde například i definice stavby, nebo přehled stavebních úřadů.

1. Vymezení pojmů

Téma zapojování veřejnosti do rozhodování veřejné správy zahrnuje několik, základních pojmů. Tyto pojmy budou následně blíže vysvětleny a rozebrány pro jejich snazší porozumění a další použití v této bakalářské práci.

1.1. Veřejnost

Veřejnost bývá v českém právním řádu často používaným pojmem, přestože není v zákoně přesně definován. Jeho výklad se tudíž liší podle daných okolností, pro který je používán. Například pro účel v právním slova smyslu lze veřejnost chápat jako skupinu osob¹, která se zajímá o veřejné blaho a podílí se na správě věcí veřejných. V obecném slova smyslu lze tento pojem chápat jako určitou část společnosti, která se přímo i nepřímo angažuje² na veřejně řešené problematice. Veřejnost je tedy velmi široký pojem, který zastupuje skupinu osob, skládající se z každého jedince ve společnosti. Výsledkem jejího fungování je tzv. veřejné mínění, jelikož je používáno jako prvek sociální kontroly.

V minulosti nebyl tento pojem běžně používán jako je v současnosti. Byl používán především pro vyšší vrstvy, které představovala šlechta, duchovní a úředníci, kteří se podíleli na správě státu. Postupem času, během 19. století se začalo toto pojetí přetvářet a zahrnovalo především skupinu intelektuálů, umělců, vědců nebo žurnalistů. Vzhledem k jejich společenskému postavení a vzdělanosti se cítili oprávněni promlouvat k národu jeho jménem. Po uzákonění všeobecného volebního práva, začaly být za veřejnost považovány všechny vrstvy společnosti.³

¹ Jedná se o osoby fyzické i právnické

² Za součást společnosti se považuje například osoba, která se podílí na politických shromážděních, nebo například i osoba, která využívá svého volebního práva.

³ Veřejnost – Sociologická encyklopedie. [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ve%C5%99ejnost>

1.2. Správa

Pojem správa lze definovat jako záměrnou činnost nebo soubor činností, které sledují dosažení určitého cíle. V jiném pojetí, může být vykládána také jako záměrná činnost, jejíž funkcí je obnovení či udržení žádoucího stavu. Za definiční znaky správy lze pokládat, že je vykonávána v určitém organizačním systému a je zaměřena na regulaci jeho fungování.⁴

Kritérium pro její dělení se stává zájem, ve kterém je vykonávána, a dle kterého se toto dělení odvíjí. V případě že je upřednostňován veřejný zájem⁵, tedy zájem o správu veřejných záležitostí, bude se jednat o veřejnou správu. Pokud však bude hlavním cílem zájem soukromý jedná se o správu soukromou.⁶

Správa jako taková může být často zaměňována s pojmem řízení, což je často považováno za její synonymum. Avšak v případě správy se jedná o slovo širšího významu, vzhledem k tomu, že se nezaměřuje jen na regulaci daného cíle, ale i na změny s tím spojeny.

1.3. Veřejná správa

V nejobecnějším slova smyslu by veřejná správa byla definována jako správa veřejných záležitostí⁷, která je vykonávána ve veřejném zájmu jakožto projev moci výkonné ve státě. Jde tedy o záměrně organizovanou činnost, která je svěřena danému subjektu, za účelem výkonu této činnosti ve veřejném zájmu a dosažení určitého cíle.⁸

Fungování veřejné správy je založeno na základě pravidel, které lze nalézt v každém právním řádu v jeho základní právní normě. V českém právním systému jsou tato pravidla zakotvena v Ústavě České republiky. Dle čl.2 odst.3 Ústavy České republiky, se uvádí že „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat

⁴ Otázky k bakalářské zkoušce z veřejné správy

⁵ Veřejným zájmem se rozumí také zájem na fungování společnosti

⁶ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-296-7. (strana 144)

⁷ Veřejné záležitosti jako takové nelze přesně definovat, jelikož nejsou přesně vymezené

⁸ VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1. (strana 25)

jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon.“⁹ Platí zde tedy pravidlo, které je uplatňováno především ve státech s demokratickými principy fungování, že „Veřejná moc může být vykonávána jen na základě zákona a v jeho mezích.“¹⁰ Zkráceně by bylo možné toto pravidlo vyslovit, jakožto, co není zákonem dovoleno, je zakázáno.

Veřejná správa v rámci jejího pojetí je dělena na materiální pojetí a formální pojetí. Mnohdy se můžeme setkat i s pojmy ve smyslu funkčním a organizačním. V případě materiálního pojetí (funkčního) se jedná o správu jako jisté druhy činnosti státu.¹¹ Toto pojetí je dále děleno na pozitivní a negativní vymezení. Hlavním kritériem pro jejich rozdělení je druh činnosti. V případě pozitivního vymezení se jedná o popis správních úkonů a jejich zobecnění metodami používanými v právní vědě. Negativní vymezení pak vychází z dělby moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní.

Ve formálním pojetí se pak jedná o organizační strukturu veřejné, kdy nejdůležitějším prvkem jsou orgány, které dané úkoly zajišťují.¹² Lze tedy toto pojetí považovat za činnost orgánů, které jsou označovány jako správní úřady.

Za nejzákladnější dělení veřejné správy, lze pokládat její rozdělení na státní správu a samosprávu, přičemž je zásadní, kdo je nositelem veřejné moci.

Na základě tohoto dělení se dále odvíjejí i organizační principy fungování veřejné správy. Tyto organizační principy se zakládají na svěřením a výkonu pravomocí danými subjekty. „To znamená že správní úřady jsou organizovány do soustav nebo systémů podle oblasti veřejné správy, v jejímž rámci vykonávají veřejnou moc. Existuje celá řada principů organizační výstavby, jejichž volba pro tu kterou oblast veřejné správy postrádá jakýkoliv jednotící či logický systém.

⁹ Ústava ČR: *Listina základních práv a svobod* ; *Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů : redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, [1995?]-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7. (strana 5)

¹⁰ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-296-7. (strana 145)

¹¹ Činností státu je myšlena činnost státních institucí.

¹² VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1. (strana 29)

Různé organizační principy výstavby můžeme najít i v rámci působnosti jednoho ústředního správního úřadu, a dokonce i v rámci jedné soustavy správních úřadů.¹³

Dané principy se dělí do pěti kategorií, přičemž každá z nich obsahuje dva principy stojící vzájemně proti sobě. Každá kategorie se zakládá na výkonu v té dané působnosti a daným subjektem, kdy se jednotlivé principy pak pokládají za vzájemně protichůdné. Jsou jimi:¹⁴

- 1. princip centralizace a decentralizace
- 2. princip koncentrace a dekoncentrace
- 3. princip monokratický a kolegiální
- 4. princip volební a jmenovací
- 5. princip teritoriální a oborově liniový

1.4. Státní správa

Státní správu lze považovat za původní formu veřejné správy, vzhledem k tomu že je chápána jako její subsystém. Jak bylo již výše zmíněno, zásadním kritériem pro výkon dané správy, je určení nositele veřejné moci. V případě státní správy se jím stává stát, jež její výkon zajišťuje skrze své správní orgány,¹⁵ které jsou pro tento účel zřízeny. Tyto orgány realizují výkonnou moc ve státě, pomocí právních předpisů, kterými se řídí. Z toho důvodu je také často považována za správu přímou, vzhledem její výkonné moci, která náleží právě státu. Stát je tedy originálním subjektem státní správy.

Organizace státní správy je pak založena na specifických principech, jimiž se jednání správy řídí a společně tak zajišťují správné fungování daného systému.

Prvním principem je monokratický, kdy ho tvoří zpravidla státní orgány (ministerstva), které jsou řízeny odpovědnou osobou. Tato osoba odpovídá za rozhodnutí, která jsou učiněna v rámci chodu dané instituce. Principem jmenovacím se pak rozumí, jakým způsobem jsou dané osoby uváděny do svých funkcí. Princip hierarchické podřízenosti a nadřízenosti udává vztahy mezi organizací a pověřenou osobou. Pověřená osoba je „podřízena a omezena ve svých

¹³ HALÁSKOVÁ, Martina; BARANČÍK, I. Veřejná správa. *Opava: Ostravská univerzita, 2007.*

¹⁴ HALÁSKOVÁ, Martina; BARANČÍK, I. Veřejná správa. *Opava: Ostravská univerzita, 2007.*

¹⁵ Správními orgány jsou například ministerstva

rozhodnutích nařízenými a instrukcemi nadřízeného orgánu. Tento nadřízený orgán má zároveň právo, toto rozhodnutí přezkoumávat.“¹⁶

Státní správa bývá vykonávána bezprostředně jednotlivými organizačními složkami státu, ale například i veřejnoprávními korporacemi, popřípadě fyzickými či právníckými osobami. Tento výkon je pak považován za přímý. Jeho opakem je nepřímý výkon státní moci, uskutečňován za pomoci přenesené působnosti. Tato působnost je vykonávána pomocí veřejnoprávních korporací, případně fyzických či právníckých osob, na které je výkon státní moci delegoval na základě zákona.¹⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že nositel, tedy stát, vykonává svou výkonnou moc prostřednictvím výkonných orgánů, kterými jsou vláda, ministerstva nebo jiné ústřední či specializované orgány státní správy.¹⁸ Tyto orgány se při svém výkonu řídí zpravidla ústavními zákony v prvé řadě, dále pak za pomoci běžných zákonů.

Vláda jako taková je vrcholným orgánem výkonné moci, přičemž se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů. Vláda při svém rozhodování a jednání je odpovědná Poslanecké sněmovně. Předseda vlády je jmenován prezidentem republiky, kdy navrhuje kandidáty na jmenování případně odvolání dalších členů vlády. Jednotliví členové vlády spravují dané ministerstvo, což je zároveň jakýsi kontrolní prvek vlády vůči jejich činnosti. Vláda má také oprávnění vydávat nařízení, přičemž ho podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.¹⁹

Ministerstva a jiné správní úřady mohou být zřízeny pouze zákonem, stejně jako je definována jejich působnost. Jiné správní úřady stojí vedle ministerstev a nejsou jim podřízeny, z čehož vyplývá, že v jejich čele nestojí ministr, ale předseda.

¹⁶ VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1. (strana 30)

¹⁷ V případě, jestliže je výkon státní moci vykonáván v přenesené působnosti, principem jejího fungování je dekoncentrace.

¹⁸ Mezi vykonavatele státní správy může být zařazen i prezident, nelze ho však jednoznačně prohlásit za vykonavatele, vzhledem k nutnosti kontrasignace při rozhodnutí v oblasti výkonné moci.

¹⁹ Ústava ČR: Listina základních práv a svobod ; Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů : redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, [1995?]-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7.

1.5. Samospráva

Samosprávou se v obecném slova smyslu rozumí samostatné spravování záležitostí, které se nás bezprostředně dotýkají. Toto spravování vlastních záležitostí je podmíněno zákonnou úpravou, na jejímž principu samospráva funguje. Takováto správa představuje určité společenství, ve kterém si jeho členové spravují své záležitosti sami. Na tomto základě jsou zřízeny samosprávné orgány, kdy jejich členové jsou do svých funkcí ustavováni volbou občanů.

Narozdíl od státní správy, se jedná o správu, jejíž výkon je uskutečňován jiným subjektem než-li státem. Tyto subjekty jsou nejčastěji představovány existencí tzv. veřejnoprávních korporací,²⁰ kterým je svěřena veřejná moc plnit jednotlivé úkoly v jejich působnosti. Jsou pro ni charakteristické také předpoklady vlastních zdrojů, především hmotných, kterými jsou jak vlastní finanční zdroje, tak v první řadě také předpoklad vlastního majetku.²¹

Samotná samospráva je omezena vždy na určité území, či zájmové nebo jinak definované společenství, což je hlavním kritériem pro její rozdělení. Je tedy dělena na územní a zájmovou, přičemž v obou případech je jejich fungování podmíněno již zmíněnými veřejnoprávními korporacemi. Jejich rozlišení záleží především na předmětu jejich samosprávy. Zatímco územní samospráva je odvíjena především v rozsahu veřejného zájmu na daném území, v případě zájmové samosprávy jde o společný zájem přítomných subjektů.

Veřejnoprávní korporace, které reprezentují územní samosprávu jsou na nižší úrovni tvořeny obcemi, naopak na vyšší úrovni kraji. Přičemž obce i kraje jsou pokládány za základní územní samosprávné celky. Jsou tedy utvářeny pouze v rozsahu působnosti daného územního celku. Opakem je pak zájmová samospráva, která představuje především profesní komory, které jsou utvářeny v rámci celé republiky.

V rámci samosprávy je výkon státní moci uskutečňován za pomoci samostatné a přenesené působnosti. V případě samostatné působnosti si obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do

²⁰ lze ji charakterizovat jako právnickou osobou, která je založena zákonem nebo na základě zákona a která v právních vztazích vystupuje jako samostatný subjekt.

²¹ Otázky k bakalářské zkoušce z veřejné správy

samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem.

V případě přenesené působnosti je výkon státní moci uskutečňován za pomoci delegace moci příslušnému orgánu obce. Ten ji následně vykonává jako svou přenesenou působnost. V rámci této působnosti jsou rozlišovány tři typy obcí, jež danou správu vykonávají.

Prvním typem obcí jsou tzv. I. obce, které vykonávají státní správu pouze v základním rozsahu, což znamená například projednávání přestupků.

Druhým typem jsou tzv. II. obce, tedy obce s pověřeným obecním úřadem. Tyto obce pak vykonávají státní správu nejen pro sebe, ale i pro I. obce. Disponují přenesenou působností v případě matriční agendy, stavebního úřadu nebo životního prostředí.

Posledním typem obce jsou obce s rozšířenou působností, tedy obce tzv. III. typu. Obce s rozšířenou působností vykonávají státní správu nejen pro sebe, ale i pro obce tzv. I. typu a obce s pověřeným obecním úřadem. Obce s rozšířenou působností zahrnují úřady s agendou občansko-správní, dopravně-správní nebo například i živnostenský úřad.

2. Rozhodování

Pojem rozhodování je důležitým procesem v rámci veřejné správy, kdy slouží k dosažení požadovaného cíle. Nejčastěji bývá tento proces definován jako volný a nenáhodný výběr minimálně ze dvou či více variant, které jsou v konkrétní situaci k dispozici. Subjekt rozhodování, ten kdo rozhoduje, je především orgán veřejné správy. Jedná se především o správní úřad, jež k tomuto výkonu zmocňuje úřední osobu, popřípadě jiný subjekt, který je zmocněn k výkonu veřejné správy. Tento oprávněný subjekt²² zjišťuje možné varianty, které jsou k dispozici, za účelem nalezení nejvhodnější, případně nejupokojivější varianty. Výsledkem tohoto procesu je pak rozhodnutí.

2.1. Rozhodovací proces

Rozhodovací proces popisuje jednotlivé kroky, které jsou činěny od přijetí podnětu, až k vydání závazného rozhodnutí. Součástí rozhodovacího procesu, jsou kromě jednotlivých stádií i tři následující prvky, jež jsou podkladem pro další postup v rámci rozhodování. Danými prvky jsou:

- Subjekt
- Zdrojové prvky rozhodování
- Adresáti (objekt)

Subjektem je zpravidla osoba či organizace, jež se řídí určitými pravidly, která jsou v souladu s jejich vymezenou pravomocí, které jsou stanoveny určitou právní normou. Aby měl subjekt o čem rozhodovat, musí být součástí i zdrojové prvky rozhodování. Těmi jsou především informace či okolnosti na jejichž základě je rozhodování vykonáváno a zároveň také určují limity, v rámci kterých se rozhodování pohybuje. Rozhodnutí dále dopadá na adresáty, kterým je rozhodnutí určeno.

²² Subjekt, v jehož kompetenci je rozhodnutí z hlediska působnosti nebo věcné příslušnosti.

2.2. Stádia rozhodovacího procesu

Samotný rozhodovací proces zahrnuje jednotlivá stádia, které jsou řazeny jednotlivě za sebou a společně tak tvoří jakousi logickou posloupnost procesu. Jednotlivá stádia musí být naplněna v téže posloupnosti, aby bylo dosaženo konkrétního cíle, jímž je realizace rozhodnutí.²³

Zmiňovanými stádii jsou:

- Výchozí situace
- Cíle
- Definice problému
- Možné varianty k dosažení cíle
- Zhodnocení variant
- Výběr jedné z variant
- Provedení rozhodnutí
- Kontrola rozhodnutí

Výchozí situace je podkladem pro vznik celého procesu rozhodování. Je založena na činnosti rozhodovacího subjektu, a to z hlediska vybavenosti jeho pravomocí a působností, organizační struktury daného subjektu nebo kvality jedinců zúčastněných na rozhodování.²⁴

Na výchozí situaci daného subjektu navazuje vymezení cílů. Aby mohli být cíle stanoveny, musí být konkretizován a přesně definován problém, k jehož řešení se má dojít za pomoci stanoveného cíle. Samotné vymezení jednotlivých cílů je pak velmi rozsáhlé a složité, z toho důvodu se v organizaci veřejné správy mluví o systému cílů. Je zapotřebí, aby se subjekt rozhodování v cílech orientoval, stanovil jejich pořadí a vymezil jejich vzájemné vztahy. Definování problému je důležité pro stanovení možných variant, které vedou k dosažení cíle.

²³ *Informační systém* [online]. Copyright ©N [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/zima2020/EVSNKTVS/um/9.ROZHODOVANI_VE_VEREJNE_SPRAVE.pdf?kod=KLJAGJ15;lang=en

²⁴ *Informační systém* [online]. Copyright ©N [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/zima2020/EVSNKTVS/um/9.ROZHODOVANI_VE_VEREJNE_SPRAVE.pdf?kod=KLJAGJ15;lang=en

Poté co jsou vytvořeny možné varianty pro řešení problému, je podstatné jejich zhodnocení. Jejich vyhodnocení je prováděno subjektem rozhodování, přičemž se přihlíží na všechny faktory, se kterými je subjekt seznámen. V rámci tohoto stádia je často zapotřebí konzultace experta či jiných poradních orgánů,²⁵ jejichž stanoviska mohou být pouze doporučující, případně závazná. Toto stádium zahrnuje také přizvání veřejnosti k určitým rozhodovacím procesům. Na základě zhodnocených variant, je subjektem vybrána varianta, jež je v dané situaci nejvhodnější, popřípadě nejuspokojivější. Přijetí a následné provedení takového rozhodnutí, je pak vyvrcholením rozhodovacího procesu. Důležitá je jeho konkrétnost, srozumitelnost a přesnost, což znamená, že odpovědnost za kvalitu takového rozhodnutí nese subjekt rozhodování. Takové rozhodnutí, které je přijato ve veřejné správě může být v případě nedodržení sankcionováno.²⁶

Konečným stádiem rozhodovacího procesu je kontrola rozhodnutí, která odpovídá za to, zda je reálný stav totožný se stavem, který je uveden v příslušném rozhodnutí. Kontrola bývá zpravidla prováděna zvláštní institucí, jíž byla kontrola provedeného rozhodnutí svěřena. Za jakýsi kontrolní prvek, je považována tzv. zpětná vazba, jež může být uplatněna v rámci celého procesu.²⁷

2.3. Rozhodovací situace

Rozhodovací situace nastávají v rámci rozhodování, přičemž se jedná o rozhodování za podmínek jistoty, rizika a nejistoty. Rozhodování za podmínek jistoty je považováno za nejideálnější stádium rozhodování a současně také za nejméně používané.²⁸ Subjekt, který rozhoduje, je obeznámen se všemi informacemi, všemi možnými důsledky rozhodnutí a může se tak jednoznačně rozhodnout.

V případě rozhodování za podmínek rizika je subjekt rozhodování obeznámen s dostatečným množstvím informací, avšak nejsou známy veškeré

²⁵ Experti či jiné poradní orgány jsou přizváni na základně žádosti rozhodujícího subjektu.

²⁶ *Informační systém* [online]. Copyright ©N [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/zima2020/EVSNKTVS/um/9_ROZHODOVANI_VE_VEREJNE_SPRAVE.pdf?kod=KLJAGJ15;lang=en

²⁷ Díky zpětné vazbě jsou získávány poznatky v průběhu procesu, tudíž můžou být informace zohledněny v přijatém rozhodnutí.

²⁸ Rozhodnutí za podmínek jistoty je v rámci veřejné správy považováno za vzácné.

potřebné informace. Z toho důvodu zde není úplná jistota a subjekt musí zohlednit možné následky, na jejichž základě se rozhodne pro vhodnou variantu i přes možné riziko.

Posledním stádiem rozhodovací situace je rozhodování za podmínek nejistoty. V rámci tohoto rozhodování nemá subjekt dostatek potřebných informací a není seznámen se všemi možnými variantami, z čehož vyplývá velké množství nepředpokládaných následků. Nejistotu lze minimalizovat za pomoci obstarání většího množství informací.

2.4.Druhy rozhodování

Nezákladnější druhy rozhodování, jsou založeny na počtu osob, jenž tak činí. Prvním druhem je individuální rozhodování, které je přijato a provedeno jednou osobou. Tato osoba je za celý proces odpovědná, a tudíž se jedná o tzv. monokratické rozhodování.

Opakem je pak kolektivní rozhodování. To je také nazýváno jako sborové, protože se na přípravě a jeho vypracování podílí větší množství osob, avšak rozhodnutí provede jedna odpovědná osoba. V tomto případě panuje nejčastěji mezi osobami vztah nadřízenosti a podřízenosti, přičemž osoba nadřízená je současně osobou odpovědnou za rozhodnutí.

Druhem rozhodování je i hromadné, to není přímo spojeno s rozhodovacími vazbami jako takovými, ale bývá používáno především v rozhodování za pomoci volebního práva nebo v rámci referenda.

Nelze opomenout ani programované rozhodnutí, které se používá na řešení opakujících se problémů, kdy je postup téměř totožný, ale mohou být pozměněny základní údaje. Jeho opakem je pak neprogramované rozhodování, které je velmi ojedinělé a na řešení takovýchto problémů chybí potřebná metoda na jejich vyřešení.

3. Legislativní přehled

Legislativní úprava je důležitým prvkem, který napomáhá participaci veřejnosti na rozhodování veřejné správy především v oblasti životního prostředí. Kromě napomáhání její účasti na rozhodování, také zajišťuje právo na svobodný přístup k potřebným informacím. Toto již zmíněno, je zajištěno za pomoci nejen vnitrostátní právní úpravy, ale naopak i za pomoci mezinárodní právní úpravy. Lze vyjmenovat například: Aarhuská úmluva, Evropská úmluva o krajině, Agenda 21 a dále pak Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a Zákon o právu na informace o životním prostředí. Avšak za nejdůležitější lze pokládat právě Aarhuskou úmluvu, Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí, jehož součástí jsou procesy EIA a SEA nebo také Agenda 21. Nelze však opomenout ani Listinu základních práv a svobod a Ústavu České republiky, kde jsou zaručena práva na svobodu projevu, na informace nebo například právo občanů podílet²⁹ se na veřejné správě.³⁰

3.1. Aarhuská úmluva

Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, je známá především pod názvem Aarhuská úmluva, která je nazvána podle dánského města, ve kterém byla podepsána. Tato úmluva byla přijata 25. června 1998 na čtvrté ministerské konferenci Evropské Hospodářské komise OSN. Od jejího přijetí byla celkově ratifikována ve čtyřiceti sedmi zemích včetně Evropské unie.

Jedná se tedy o mezinárodní úmluvu, pro kterou platí, že má přednost před vnitrostátním právem, z toho důvodu je nutné vykládat českou právní úpravu v souladu s jejími požadavky. Poté co byla Českou republikou ratifikována vstoupila v platnost dne 4. října 2004 (č.124/2004 Sb. m.s.)³¹ Vzhledem k jejímu

²⁹ Občané se mohou na veřejné správě podílet přímo nebo za pomoci jimi volených zástupců.

³⁰ ČERMÁK, Daniel; NEJDL, Pavel a kol. Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2007, ISBN 978-80-7330-130-9. (strana 23)

³¹ Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/umluva_pristup_informace

přijetí i Evropskou unií jakožto celkem, vyplynula pro Českou republiku dvojnásobná závaznost.

Podnětem k jejímu sjednání byla podpora zpřístupňování informací o životním prostředí veřejnosti a zároveň vytvoření podmínek pro její aktivní účast na rozhodovacích procesech, které se týkají životního prostředí. S tím také souvisí zajištění práva veřejnosti na život v příznivém prostředí. V mezinárodním kontextu je charakterizována jako komunikační spoj mezi státní správou a občany, kdy se stává nástrojem k prosazování lidských práv a svobod.³²

Aarhuská úmluva se skládá z preambule, dvaadvaceti článků a příloh. Hned v úvodu prvního článku je vytyčen samotný cíl, za jehož účelem, byla úmluva sepsána. Postavení samotných článků lze uspořádat do třech základních pilířů, kdy každý z nich představuje konkrétní téma, kterého se dané články týkají. Těmito pilíři jsou:

- Právo na informace o životním prostředí
- Účast veřejnosti na rozhodování
- Přístup k právní ochraně

3.1.1. Právo na informace o životním prostředí

V rámci prvního pilíře je definováno právo veřejnosti požadovat, aby orgány veřejné správy, poskytly na její žádost informace o životním prostředí. Jakožto odezva na žádost jsou tyto informace následně zpřístupněny v nejbližším možném termínu, nejpozději však ve lhůtě do jednoho měsíce od podání žádosti, pokud nebyla tato lhůta ze závažných důvodů prodloužena. V případě prodloužení musí být o této skutečnosti informován žadatel, přičemž je lhůta posunuta až na dva měsíce od podání žádosti. V návaznosti na podání žádosti, jí musí být vyhověno, za podmínek, které jsou v úmluvě přesněji definovány, tedy i v případě, aniž by byl prokázán zájem.³³

³² Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/umluva_pristup_informace

³³ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. (článek 4)

Tato žádost o poskytnutí informací může být také zamítnuta, za přesně definovaných podmínek. Za hlavní důvody lze pokládat nedisponování orgánů veřejné správy informacemi o které je zažádáno nebo se týká nedokončených dokumentů. Pokud dotčený orgán veřejné správy nemá k dispozici informace, které jsou požadovány, neprodleně o tom uvědomí žadatele, případně může tuto žádost postoupit jinému orgánu veřejné správy. V případě že tak učiní, musí i o tomto kroku být vyrozuměn žadatel. Žádost o poskytnutí informací, může být zamítnuta také, jestliže se jedná o dokumenty, jejichž zveřejnění by mohlo znamenat ohrožení veřejné bezpečnosti, mezinárodních vztahů, případně narušení probíhajícího soudního řízení.³⁴ Žádost bývá zamítnuta zpravidla písemnou formou, byla-li písemně podána nebo jestliže to vyžaduje sám žadatel.³⁵

3.1.1.1. Shromažďování a šíření informací o životním prostředí

Za součást prvního pilíře Aarhuské úmluvy, lze považovat také právní úpravu o shromažďování a šíření informací o životním prostředí. Principem tohoto článku je zajištění všestranného toku potřebných informací. Jde tedy o zaručení informací orgánům veřejné správy, které jsou potřebné pro výkon jejich funkcí a zároveň o zaručení jejich aktuálnosti. V rámci tohoto článku jsou také zřizovány povinné systémy na zajištění toku informací směrem k orgánům veřejné správy.³⁶

Z dalších odstavců tohoto článku vyplývá například, že daná vnitrostátní právní úprava zajišťuje způsob, jakým jsou informace veřejnosti zpřístupňovány. Tento způsob by měl mít prvky transparentnosti a dostupnosti informací o životním prostředí. Z odstavce 2. pododstavce b) vyplývá, jakými opatřeními je toto zajištěno, přičemž jsou zpřístupněny veřejné seznamy nebo registry. Zároveň by mělo být zasazeno o podporu veřejnosti o přístup k informacím ze strany úředníků nebo zřízení kontaktních míst. Výše zmíněno by mělo být postupně zveřejňováno v elektronických databázích, jež by měli být aktualizovány, případně rozšiřovány v intervalech mezi třemi a čtyřmi lety.³⁷

³⁴ Výčet je konkretizován na příkladech, nejedná se o kompletní citaci všech bodů příslušného článku 4.

³⁵ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. (článek 4 odst. 7.)

³⁶ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. (článek 5 odst. 1.)

³⁷ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. (článek 5 odst. 2. a 3.)

3.1.2. Účast veřejnosti na rozhodování

Každá strana, jež je Aarhuskou úmluvou zainteresována má právo uplatňovat ustanovení článku 6. Sdělení č.124/2004 Sb. Znamená to především podmínky pro účast veřejnosti na rozhodování o specifických činnostech. Veřejnosti je tak touto úmluvou zaručeno právo na přiměřené, včasné a účinné informování za pomoci veřejného oznámení, případně individuálně. Každá přítomná strana je povinna zajistit účast veřejnosti na rozhodování, již v počátečním stádiu daného postupu. Poskytované informace by měly obsahovat například popis místa, popis opatření předpokládaných k prevenci nebo ke snížení daných vlivů, nebo popis hlavních variant navrhované činnosti. Účast veřejnosti může být umožněna pouze písemnou formou, vyžadují-li to okolnosti a je-li zde předpoklad vhodnosti, je zahájeno veřejné jednání. Veřejnosti je zároveň každou stranou zajištěno, že v rámci rozhodnutí bude brán v potaz výsledek její účasti. V případě, jestliže bylo rozhodnutí vydáno orgánem veřejné správy, musí o něm být veřejnost neprodleně informována.³⁸

Součástí účasti veřejnosti na rozhodování je i účast při tvorbě plánů, programů a politik týkajících se životního prostředí, ale i na přípravě prováděcích předpisů. V prvním případě je každá strana povinna přijmout prováděcí nebo jiná opatření, aby byla zajištěna možnost veřejnosti účastnit se, přičemž jí jsou poskytnuty nezbytné informace. Příslušnými orgány veřejné správy je pak vymezen okruh veřejnosti, přičemž jsou brány v úvahu cíle této úmluvy.³⁹ V druhém případě je vymezen časový rámec pro aktivní účast veřejnosti a zároveň by měla být zajištěna příležitost pro podávání připomínek.⁴⁰

3.1.3. Přístup k právní ochraně

Přístup k právní úpravě je považován za třetí pilíř Aarhuské úmluvy. Úkolem tohoto pilíře je zajištění právní vymahatelnosti v případě podezření z porušování práv, které jsou touto úmluvou zajištěny. Je tomu tak, jestliže se například někdo domnívá, že mu žádost o informace byla neprávem zamítnuta, a to buď částečně nebo v plném rozsahu, jestliže byly obdržené informace nepravdivé

³⁸ Sdělení č.124/2004 Sb.

³⁹ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. článek 7

⁴⁰ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. článek 8

nebo neúplně. Pokud tato situace nastane, může dotyčná osoba požadovat soudní přezkoumání či přezkoumání jiným nezávislým orgánem. Cílem právní ochrany by mělo být zajištěno projednání orgánem veřejné správy.⁴¹

3.2. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

Zákon č. 100/2001 Sb., Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, zkráceně jen zákon o posuzování vlivů na životní prostředí,⁴² byl přijat Parlamentem České republiky dne 20. února 2001. V pozdější novelizaci jako zákon s číselným označením č. 39/2015 Sb.

Tento zákon byl přijat v souladu s právní úpravou Evropské unie a upravuje posuzování vlivů na životní prostředí. V tomto posuzování podléhají zákonu vymezené záměry a koncepce, přičemž by právě jejich provedení mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Záměrem jsou tímto zákonem rozuměny stavby, zařízení, činnosti nebo technologie, které mohou ovlivnit předmět ochrany dotčeného území.⁴³ Naopak koncepcí se rozumějí kromě strategií například i plány nebo programy, které mohou být zpracované nebo zadané orgánem veřejné správy. V obou případech je vyžadována koordinace příslušného úřadu s Ministerstvem životního prostředí. Samotné posuzování vlivů, se však netýká jen přírodní složky, ale naopak se posuzují i vlivy na obyvatelstvo a jeho veřejné zdraví nebo vlivy zahrnující živočichy.^{44, 45}

Průběh samotného „posuzování zahrnuje zjištění, popis, posouzení, vyhodnocení předpokládaných vlivů provedení i neprovedení záměru na životní prostředí.“⁴⁶ V případě že se rozhoduje o dlouhodobém záměru, tak jsou jednotlivé etapy posuzovány samostatně, naopak v kontextu vlivů záměru je pak rozhodováno jako o celku.

⁴¹ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. článek 9

⁴² Zákon č.100/2001 Sb.

⁴³ Dotčeným územím se rozumí území, jehož životní prostředí nebo obyvatelstvo by provedením záměrů nebo koncepcí mohlo být výrazně ovlivněno.

⁴⁴ Celý výčet rozsahu posuzování je obsáhlý v §2 zákon č. 100/2001 Sb. Zahrnuje tedy například i vodu, půdu, klima, krajinu nebo přírodní zdroje.

⁴⁵ Zákon č. 100/2001 Sb. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů

⁴⁶ Zákon č. 100/2001 Sb. §5 odst. 1.

Důležitými prvky v rámci tohoto zákona jsou dva procesy, kterými jsou proces EIA a proces SEA, kdy jejich hlavním cílem je zmírnění právě případných nepříznivých vlivů. Tyto dva procesy budou níže blíže vysvětleny a konkretizovány.

3.2.1. Proces EIA

Posuzování vlivů záměru na životní prostředí, které je zkráceně nazýváno jako proces EIA (Environmental Impact Assessment)⁴⁷. Jeho legislativní úprava je v rámci zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, tedy zákona č. 100/2001 Sb. Česká republika je v tomto ohledu vázána také směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU, která je zkráceně nazývána jako směrnice EIA.⁴⁸

Předpokladem pro vznik tohoto procesu je posuzování záměrů, jakožto staveb⁴⁹, činností, technologií, rozvojových koncepcí a programů nebo například výrobků.⁵⁰ Jinak řečeno tedy reaguje na lidskou činnost, která je spojována se zásahem do životního prostředí. Přičemž je tento proces založen na systematickém zkoumání a posuzování jejich případného působení na životní prostředí, kdy je jeho smyslem zjištění, popis a vyhodnocení předpokládaných vlivů na přírodní prostředí.⁵¹

Jak je již výše zmíněno samotné posuzování vlivů na životní prostředí je pak rozděleno do několika kategorií, kterými jsou již zmíněné zjištění, popis, posouzení a poslední kategorií je vyhodnocení, které je finálním bodem v rámci daného

⁴⁷ Jedná se o anglický název, ze kterého je zkratka EIA převzata.

⁴⁸ ŽIDEK, Dominik. *Ochrana životního prostředí v procesech veřejného stavebního práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-353-4. (strana 134)

⁴⁹ Nejedná se jen o nové výstavby, ale zároveň i o rekonstrukce nebo rozšiřování staveb

⁵⁰ MAREK, Josef. *Obec, veřejnost a rozhodování o životním prostředí*. Praha: Pražské ekologické centrum, 1996. ISBN 80-901377-4-1. (strana 62)

⁵¹ Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zameru_zivotni_prostredi_eia

procesu. Všechny tyto kategorie jsou vzájemně provázány a musí být vykonávány v přesné posloupnosti.

Podnětem pro celý tento proces je realizace nějakého určitého záměru, který musí konkrétní osoba oznámit příslušnému úřadu a splnit podstatné náležitosti, které vyplývají ze zákona. Oznámení musí obsahovat „základní údaje o záměru, technologický a technický popis záměrů a základní údaje o vlivech stavby na životní prostředí.“⁵² S oznámením se zároveň dokládá i vyjádření příslušného stavebního úřadu, zda je daný záměr v souladu s platnou územně plánovací dokumentací.⁵³

Pokud však příslušný orgán shledá chyby v přiložené dokumentaci, může si vyžádat její doplnění. V opačném případě pak má příslušný správní úřad sedmi denní lhůtu na zveřejnění oznámení a zároveň na jeho poslání dotčeným orgánům státní správy a příslušným obcím, kterých se oznamovaný záměr týká. Od této lhůty začíná plynout třiceti denní lhůta, po kterou mají veřejnost, obce nebo dotčené orgány čas na písemné vyjádření k danému oznámení.⁵⁴

Pro naplnění celého procesu a jeho vyhodnocení, musejí být splněny jeho jednotlivé body, které tomuto přispívají. Prvním z nich je oznámení o záměru, které bylo již výše definováno. Za další body, které tomuto procesu náleží, lze považovat zjišťovací řízení, vypracování náležité dokumentace a posudku, které slouží pro vytvoření závěrečného stanoviska.

Dalším krokem k získání stanoviska o vlivu záměrů na životní prostředí je tedy zjišťovací řízení. To je prováděno za účelem upřesnění informací, které by měly být uvedeny do dokumentace, s ohledem na druh konkrétního záměru nebo na určení faktorů životního prostředí, které mohou být daným záměrem ovlivněny. Z daného tedy vyplývá že podstatou samotného zjišťovacího řízení je upřesnění informací v dokumentaci o vlivu záměru na životní prostředí.⁵⁵

⁵² MAREK, Josef. *Obec, veřejnost a rozhodování o životním prostředí*. Praha: Pražské ekologické centrum, 1996. ISBN 80-901377-4-1. (strana 63)

⁵³ MAREK, Josef. *Obec, veřejnost a rozhodování o životním prostředí*. Praha: Pražské ekologické centrum, 1996. ISBN 80-901377-4-1. (strana 63)

⁵⁴ MAREK, Josef. *Obec, veřejnost a rozhodování o životním prostředí*. Praha: Pražské ekologické centrum, 1996. ISBN 80-901377-4-1. (strana 63)

⁵⁵ Zákon č. 100/2001 Sb. §7 odst. 1.

Zjišťovací řízení je zahájeno oznámením. Při samotném zjišťování přihlíží daný úřad „k povaze a rozsahu záměru a jeho umístění nebo obdržným vyjádřením veřejnosti.“⁵⁶ Toto řízení je ukončeno nejdéle ve lhůtě čtyřiceti pěti dnů, ode dne zveřejnění informace o oznámení, příslušným orgánem. Tuto lhůtu však lze prodloužit o dalších dvacet pět dnů, je-li usouzeno, že se jedná o složitý případ. Po uplynutí této doby, může být vydáno rozhodnutí, jakožto výsledek tohoto řízení. Pokud není dotčená veřejnost s tímto rozhodnutím spokojena, může proti němu podat žalobu, v rámci níž, se bude domáhat jeho zrušení. O této žalobě je rozhodováno prostřednictvím soudu, který má lhůtu devadesáti dnů ode dne doručení žaloby.⁵⁷

Nepostradatelnou součástí celého procesu je také dokumentace. Tato dokumentace byla již výše zmíněna, ale nyní bude podrobněji probrána pro její pochopení v rámci celého procesu.

Dokumentace je dokládána v písemné podobě v počtu vyhotovení, který je stanoven dohodou s příslušným úřadem a současně je doložena také v elektronické podobě. Současně musí tato dokumentace obsahovat náležitosti, jimiž jsou například údaje o oznamovateli, údaje o záměru a o stavu životního prostředí v dotčeném území, varianty řešení záměru, od nichž se odvíjí závěr. Součástí dokumentace bývají i přiložené přílohy.⁵⁸

Příslušný orgán v rámci projednávání na základě doložené dokumentace, může také dojít k závěru, že na základě zákona č. 100/2001 Sb., postrádá daná dokumentace některé náležitosti. Pokud se tak stane, je povinen ji vrátit do deseti pracovních dnů ode dne jejího doručení a současně je také informace o jejím vrácení zveřejněna na internetu a zaslána dotčeným samosprávným celkům. Pokud není dokumentace vrácena a je postoupena dále může se k ní vyjádřit mimo jiné i veřejnost, dle §8 odst.3 příslušného zákona, v písemné podobě ve lhůtě do třiceti dnů od zveřejnění dokumentace. V případě, že bylo nějaké vyjádření přijato, buď od veřejnosti nebo jiných dotčených územních samosprávných celků, je dále neprodleně předáno zpracovateli posudku příslušných úřadem. Na základě těchto vyjádření nebo na základě doporučení zpracovatele posudku, může být tato

⁵⁶ Zákon č. 100/2001 Sb. §7 odst. 3. pododstavec a), c)

⁵⁷ Zákon č.100/2001 Sb. §7

⁵⁸ Zákon č. 100/2001 Sb. §8

dokumentace vrácena zpět oznamovateli k jejímu doplnění nebo přepracování. Oznamovatel má na toto učinění lhůtu tří let ode dne jejího vrácení, avšak pokud tak po danou dobu neučiní, je příslušný orgán povinen ukončit posuzování daného záměru.⁵⁹

Od doložené dokumentace se dále odvíjí zpracování posudku. K jeho zpracování je smluvně zajištěna oprávněná osoba⁶⁰, která je dohodnuta příslušným úřadem. Posudek je zpracován na základě doložené dokumentace a za pomoci případných vyjádření, které k ní byli podány. Zpracovateli posudku je stanovena lhůta pro jeho vypracování, kterou stanovuje příslušný úřad, avšak nesmí přesáhnout šedesát dní, pokud se nejedná o složitější případy, ode dne doručení dokumentace včetně případných vyjádření. Ve výjimečných případech lze tuto lhůtu prodloužit o dvacet dní. „Pokud si zpracovatel posudku vyžádá dílčí podklady k ověření údajů o vlivech provedení záměru na životní prostředí od jiných odborníků, je povinen tuto skutečnost v posudku uvést. Ten, kdo se podílel na zpracování oznámení nebo dokumentace, se nemůže ani dílčím způsobem zúčastnit na zpracování posudku.“⁶¹ Sám zpracovatel nesmí do dokumentace žádným způsobem zasahovat, to znamená, že ji nemůže prepisovat ani žádným způsobem doplňovat. Může však zažádat o její doplnění na náklady oznamovatele. Ve chvíli, kdy zpracovatel daný posudek dopracuje je povinen ho zaslat příslušnému úřadu za předem stanovených podmínek.⁶²

V návaznosti na předloženou dokumentaci a k ní podaná vyjádření, je vydáno závazné stanovisko, které zašle příslušný úřad oznamovateli a současně také dotčeným uzemním samosprávným celkům a dotčeným správním orgánům, přičemž je zveřejněno současně s posudkem. Závazné stanovisko je potřebné k vydání rozhodnutí, které je vydáváno v rámci navazujícího řízení. Podstatnými náležitostmi, jež obsahuje jsou povinné údaje a také odůvodnění. Z toho důvodu je podkladem pro vydání rozhodnutí v rámci navazujícího řízení, kdy je platné po dobu sedmi let.⁶³

⁵⁹ Zákon č.100/2001 Sb. §8

⁶⁰ Tato oprávněná osoba, je dále nazývána jen jako zpracovatel, případně zpracovatel posudku.

⁶¹ Zákon č. 100/2001 Sb.§ 9 odstavec 4

⁶² Zákon č.100/2001 Sb.

⁶³ Zákon č.100/2001 Sb. §9a

Navazující řízení je vedeno z pravomoci příslušného správního úřadu, který ho zahajuje a jež je oprávněn vydávat rozhodnutí k danému záměru, jakožto výsledek provedené činnosti. V rámci tohoto řízení je oprávněna i veřejnost k vydání připomínek týkajících se záměrů. Ty mohou být uplatněny ve lhůtě třiceti dnů ode dne vyvěšení informací na úřední desce, není-li zvláštním právním předpisem stanoveno jinak. Tyto připomínky veřejnosti jsou zahrnuty v odůvodnění rozhodnutí, vydaného správním orgánem. V návaznosti na vydané rozhodnutí, může být podána také žaloba, kterou podává dotčená veřejnost a musí o ní být soudem rozhodnuto do devadesáti dní ode dne jejího doručení soudu.⁶⁴

Veškerá tato dokumentace je evidována v informačním systému, který je nazván informační systém EIA.

3.2.2. Proces SEA

Proces SEA (Strategic Environmental Assessment) je zkrácený název pro posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí, který je stejně jako proces EIA upraven zákonem č. 100/2001 Sb. zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Současně je v rámci tohoto procesu Česká republika vázána směrnicí, obdobně jako u procesu EIA, přičemž se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí, která je dále nazývána jako směrnice SEA.⁶⁵

Samotný proces SEA, lze v rámci jeho náležitostí a samotného průběhu jeho vyhodnocování považovat za podobný s procesem EIA. Zahrnuje obdobně také několik etap, jimiž jsou: zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení jednotlivých přímých i nepřímých vlivů vztahujících se k provedení koncepcí na životní prostředí.⁶⁶ Tyto etapy společně dosahují cíle, jímž je zmírnění nepříznivých vlivů záměrů obsažených v koncepcí na životní prostředí.⁶⁷ Hlavním rozdílem mezi nimi

⁶⁴ Zákon č.100/2001 Sb. §9b a §9c

⁶⁵ ŽIDEK, Dominik. *Ochrana životního prostředí v procesech veřejného stavebního práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-353-4. (strana 128)

⁶⁶ Zákon č.100/2001 Sb. §10b

⁶⁷ Posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) - Ministerstvo životního prostředí. Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí [online]. Copyright © 2008 [cit. 16.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_koncepci_sea

je tedy posuzování koncepcí, jež znamená například posuzování územního plánu nebo rozvoje koncepce a programů. Z tohoto důvodu ho lze považovat jako jakýsi podklad pro vznik budoucího záměru, tedy podnět pro proces EIA.

Jak je již výše zmíněno, tento proces je obdobným procesem EIA, to znamená že má tedy i podobné náležitosti a zároveň i téměř totožné kroky, které je potřeba naplnit pro účel vydání závěrečného stanoviska, a tím pádem i naplnění celého procesu SEA. Jednotlivými kroky jsou pak v prvním případě oznámení, zjišťovací řízení, pracování návrhu koncepce, ke kterému se vydává závěrečné stanovisko.⁶⁸

Podnětem pro vznik samotného procesu je tedy již zmíněné oznámení koncepce. Osoba, jež toto oznámení překládá nebo podává podnět k jejímu zpracování bývá v rámci tohoto procesu označována jako předkladatel. Předkladatel předkládá oznámení příslušnému úřadu, a to ve rovnou ve dvou podobách, tedy jak v listinné, tak v elektronické podobě. Aby mohlo být oznámení postoupeno k dalšímu kroku, musí splnit náležitosti, jimiž jsou například údaje o předkladateli, údaje o koncepci, které stanovují mimo jiné hlavní cíle, údaje o dotčeném území nebo předpokládané vlivy koncepce na životní prostředí. Pokud jsou všechny potřebné náležitosti splněny, tak jej příslušný úřad zašle do deseti dnů ode dne jeho obdržení dotčeným orgánům, krajům případně i obcím a zároveň jej zveřejní. Všichni dotčení včetně veřejnosti mohou zasílat své písemné vyjádření o oznámení koncepcí úřadu který o něm informoval, a to ve lhůtě dvaceti dnů ode dne zveřejnění daného oznámení.⁶⁹

V návaznosti na oznámení je dále zahájeno zjišťovací řízení. To slouží k upřesnění rozsahu vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a také ke zjištění, zda provedení koncepce může mít na životní prostředí vliv. Zjišťovací řízení je prováděno příslušným úřadem na základě oznámení a k němu podaných vyjádření, přičemž na to má lhůtu třiceti pěti dnů ode dne zveřejnění oznámení. V případě, že daná koncepce podléhá posuzování, je v závěru tohoto řízení stanoven obsah a rozsah vyhodnocení a také počet vyhotovení v jakém má být návrh koncepce předán. Závěr zjišťovacího řízení je zaslán příslušným orgánem předkladateli a současně také dalším dotčeným orgánům obcí a krajů.⁷⁰

⁶⁸ Zákon č. 100/2001 Sb.

⁶⁹ Zákon č.100/2001 Sb. §10c

⁷⁰ Zákon č.100/2001 Sb. §10d

Pro naplnění procesu dle příslušného zákona je potřeba také zajistit bezproblémový průběh, za který je zodpovědný předkladatel, ve smyslu zajištění oprávněné osoby pro zpracování vyhodnocení.⁷¹ Předkladatel má povinnost spolupracovat s posuzovatelem během vyhodnocování a zároveň má povinnost mu předkládat potřebné dokumentace. Posuzovatel z pozice své funkce odpovídá za objektivní zpracování vyhodnocení. Vyhodnocení pak stejně jako oznámení nebo zjišťovací řízení obsahuje náležitosti, bez kterých nemůže být naplněno. Těmito náležitostmi jsou například cíle koncepce, aktuální problémy životního prostředí nebo závěry společně s doporučeními.⁷²

Na základě předložení vyhodnocení, může být předkladatelem podán příslušnému úřadu návrh koncepce, jehož nutnou součástí je právě vyhodnocení. Návrh koncepce je předkládán opět v listinné i elektronické podobě. Aby mohl být předložen, musí vyhodnocení, které je jeho součástí, obsahovat všechny potřebné náležitosti. V tomto případě je návrh koncepce zaslán dotčeným orgánům, obcím a krajům, ve lhůtě do deseti dnů ode dne jeho doručení příslušnému úřadu, a ten jej zároveň zveřejní. Pokud však vyhodnocení dané náležitosti neobsahuje, je v téže lhůtě vráceno k jeho doplnění. Po uplynutí dané lhůty, je vyhlášeno konání veřejného projednání, kdy je předkladatel povinen zveřejnit informaci o místě a času konání, načež na její zveřejnění má nejméně deset dnů před jeho konáním. Veřejné projednání nemůže být konáno dříve než třicet dnů od předložení návrhu koncepce příslušnému úřadu. V návaznosti na projednání může každý zaslat písemné vyjádření příslušnému úřadu nejpozději do pěti dnů od jeho konání. Vypořádání těchto vyjádření zajišťuje předkladatel ve spolupráci s posuzovatelem a upravený návrh pošle zpět příslušnému úřadu.⁷³

Příslušný úřad vydává dále stanovisko k návrhu koncepce, které je vydáno ve lhůtě nejpozději dvacet dnů ode dne, kdy mu byl doručen upravený návrh, jež zahrnuje i vyjádření, které k němu byly podány, včetně informace o jejich vypořádání. Ve stanovisku může být vyjádřen také nesouhlas příslušného úřadu s návrhem koncepce, z hlediska možných negativních vlivů na životní prostředí. Může také v rámci vydání stanoviska navrhnout jeho doplnění nebo případně kompenzační opatření. Příslušný úřad je nadále povinen jej neprodleně po jeho

⁷¹ Tato osoba je dle příslušného zákona č.100/2001 Sb. §10e dále nazývána jen jako posuzovatel.

⁷² Zákon č.100/2001 Sb.

⁷³ Zákon č.100/2001 Sb. §10f

vydání zaslat jak předkladateli, tak i dotčeným orgánům obcí a krajů. Pokud toto stanovisko není vydáno nebo předloženo, není možné danou koncepci schválit. Schvalující orgán během svého jednání zohledňuje také požadavky a podmínky, které vyplývají z doloženého stanoviska. Schválená koncepce je pak zveřejněna předkladatelem včetně prohlášení, jež musí obsahovat například jaké požadavky a podmínky byly zohledněny, jak bylo ve schválené koncepci zohledněno rozhodnutí státu nebo také odůvodnění vybrané varianty, byl-li návrh zpracováván ve více variantách. Schválenou koncepci, včetně prohlášení, musí předkladatel předložit ve lhůtě sedmi pracovních dnů příslušnému úřadu a dotčeným obcím a krajům.⁷⁴

Obdobně jako u procesu EIA, i tomuto procesu náleží informační systém, který slouží k evidenci posuzovaných koncepcí a ke zveřejňování dokumentů, jež jsou důležitou součástí tohoto procesu.

3.3. Agenda 21

Jedná se o dokument přijatý v roce 1992 na Summitu Země v Rio de Janeiro, který byl odsouhlasen zástupci 170 zemí světa. Tento dokument znamenal dohodu přítomných zemí na směřování jednotlivých zemí k udržitelnému rozvoji. Dokument byl přijat jako nezávazné pravidlo. Celý dokument je tvořen čtyřmi skupinami, které konkretizují jednotlivé problémy. První skupina se zabývá sociálními a ekonomickými problémy, druhá skupina ochranou zdrojů a hospodaření s nimi, třetí skupina pak posilováním úlohy důležitých skupin a poslední skupina představuje finanční zdroje a mechanismy.⁷⁵

Místní Agenda 21 byla přijata jako vnitrostátní úprava, která upravuje nástroj pro zavádění udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Jedná se o proces, za jehož pomoci je zkvalitňována správa věcí veřejných, strategického plánování a zapojování veřejnosti za účelem zvýšení kvality života.⁷⁶

⁷⁴ Zákon č.100/2001 Sb. §10g

⁷⁵ Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

⁷⁶ Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

Nepostradatelnou součástí tohoto procesu je místní samospráva a státní správa, bez nichž by nemohla být místní Agenda 21 uplatňována. Tyto instituce mají zajistit povzbuzení iniciativy obyvatel v rámci místního rozvoje. Pokud však veřejná správa jako taková nečiní kroky, jež mají povzbudit zkvalitnění života obyvatel, není možné, aby bylo udržitelného rozvoje dosaženo.⁷⁷

3.4. Evropská úmluva o krajině

Úmluva Rady Evropy o krajině, která je často nazývána jako Evropská úmluva o krajině byla přijata 20. října 2000 ve Štrasburku. Následně byla podepsána o dva roky později dne 28. listopadu 2002 a Českou republikou pak ratifikována dne 1. října 2004, přičemž současně vstoupila i v platnost. „Úmluva je výsledkem společného zájmu zemí v úsilí o udržitelnost rozvoje krajiny, založeném na vyvážených harmonických vztazích mezi sociálními potřebami, hospodářskou činností, ochranou a tvorbou životního prostředí.“⁷⁸

Provedení Úmluvy bylo dne 30. října 2002 uloženo vládním usnesením č.1049/2002 Ministerstvu životního prostředí, Ministerstvu zemědělství, Ministerstvu kultury, Ministerstvu pro místní rozvoj a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Společně tak mají usilovat o udržitelný rozvoj nejen v krajině, ale i v kultuře, a to za pomoci přispění veřejnosti. Na základě tohoto usnesení byl v roce 2006 ustanoven mezirezortní orgán, jež je konzultačním orgánem bez rozhodovacích pravomocí. Tento výbor zajišťuje přípravu podstatných dokumentů, výměnu zkušeností a poznatků a také koordinace úkolů, které vyplývají z Úmluvy.⁷⁹

⁷⁷ Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

⁷⁸ Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

⁷⁹ Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

Za cíl úmluvy je pak tedy považována snaha o udržitelný rozvoj, plánování v krajině, zapojení veřejnosti, ale také mezinárodní spolupráci. Na základě úmluvy by měly být jednotlivými státy vytvořeny účinné nástroje za účelem ochrany, správy plánování krajiny. Úmluva zajišťuje, aby byla krajina začleněna do jednotlivých politik, za něž lze pokládat například plánovací, kulturní, zemědělské, sociální či hospodářské politiky. Takovýchto cílů má být dosaženo za pomoci zvyšování podvědomí občanské společnosti, ale i veřejných orgánů právě o krajině a její úloze.

Krajina je pak v rámci této Úmluvy definována jako část území, který je společným prostorem pro obyvatele, jež vytváří podmínky pro zkvalitnění jejich života. Krajina je pak výsledkem činnosti působení přírodních, ale i lidských faktorů.⁸⁰

4. Územní a regionální rozvoj

4.1. Územní rozvoj

Politiku územního a regionálního rozvoje lze pokládat za nástroj územního plánování, které se týká území celé České republiky, přičemž na tuto politiku navazuje a podrobněji ji pak upravuje, to jak bude území vypadat. Tato politika je tedy závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Jedná se tedy o procesy, v jehož rámci jsou zhodnocované oblasti daného území. Nástrojem politiky územního rozvoje je tedy územní rozvojový plán, který dále určuje strategii a základní podmínky pro plnění cílů a úkolů územního plánování. Samotným cílem územního rozvoje je pak dosažení udržitelného rozvoje a zkvalitnění životních podmínek na daném území.⁸¹

⁸⁰ Sdělení č. 13/2005 Sb. m.s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské úmluvy o krajině.

⁸¹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Politika územního rozvoje České republiky. Object moved [online]. Copyright ©2023 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 24.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky>

Územní rozvojový plán, který je podstatný pro politiku územního rozvoje je pořizován a vydáván ministerstvem. Územní rozvojový plán zahrnuje dvě části, jimiž jsou textová a grafická část. Textová část daného plánu zahrnuje například vymezení ploch a koridorů, veřejně prospěšných staveb nebo veřejně prospěšných opatření. Grafická část pak obsahuje výkresy daných ploch a koridorů, výkresy veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací.⁸²

Územní rozvojový plán je pořizován ministerstvem na základě politiky územního rozvoje nebo na základě rozhodnutí vlády. Jeho návrh je pak pořizován na základě územně plánovacích podkladů, dokumentů, které podporují regionální rozvoj, a také zprávách o stavu životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí pak vydává k příslušnému návrhu stanovisko, a to ve lhůtě třiceti dnů ode dne doručení.⁸³ S vydáním návrhu jej současně ministerstvo zašle také jiným ústředním správním úřadům a krajům, které v návaznosti na něj mohou uplatnit svá stanoviska do šedesáti dnů od obdržení návrhu. Pokud je stanovisko nebo vyjádření podáno po této stanovené lhůtě, nebude k němu dále přihlíženo.⁸⁴

Současně ministerstvo návrh zveřejní elektronickou podobou, jež umožňuje dálkový přístup. Je zároveň vyhlášeno veřejné projednání, přičemž nejméně třicet dnů předem musí být oznámeno místo a čas jeho konání. Po jeho uskutečnění má každý možnost podat u příslušného ministerstva připomínky. Na takové učinění má veřejnost sedm dnů, kdy k pozdějším připomínkám není přihlíženo.⁸⁵

Ministerstvo je v rámci schvalování územního rozvoje povinno spolupracovat se sousedními státy, v případě že se domnívá, že by jejich území mohlo být uplatňováním územního rozvojového plánu ovlivněno. Činí tak za pomoci Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva životního prostředí. Společně tedy zasílají návrh územního rozvojového plánu s vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj.⁸⁶

⁸² Zákon č.183/2006 Sb. §35b

⁸³ Zákon č. 183/2006 Sb. §35c

⁸⁴ Zákon č. 183/2006 Sb. §35d

⁸⁵ Zákon č. 183/2006 Sb. §35d

⁸⁶ Zákon č. 183/2006 Sb. §35d

4.2. Regionální rozvoj

Regionální rozvoj lze stejně jako územní rozvoj pokládat za nástroj územního plánování. Regionální rozvoj je tak součástí státní politiky, avšak i hospodářské politiky, která představuje činnost státu, jež se zaměřuje na nerovnováhu a kvalitu života v daném regionu. Jinými slovy lze tedy říci, že ovlivňuje rozmístění ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho jednotlivých částech.⁸⁷

Tato politika je zaměřena na řešení problémů v případě nerovnoměrného rozvoje regionů. S tím souvisejí i aktivity, které jsou uskutečňovány nejen samotnými regiony, ale i obcemi a městy. Společnými silami se pak snaží o udržitelný rozvoj v daném regionu. Je možné ji také chápat jako jakousi intervenci státu ve prospěch hospodářského rozvoje regionů.⁸⁸

Politika regionálního rozvoje je upravena zákonem č.248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. Tento zákon upravuje podmínky pro podporu regionálního rozvoje, a s tím související vymezení působnosti ústředních správních úřadů. Jak vyplývá z výše zmíněného, tento zákon definuje mimo jiné i konkrétní cíle a strategie regionálního rozvoje. Cílem se rozumí „zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území České republiky se zřetelem na životní prostředí“⁸⁹ a současně snaha o narovnání regionálních rozdílů. Důležitým cílem je mimo jiné i využití potenciálu za účelem zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých krajů.⁹⁰

Tyto cíle regionálního rozvoje a jeho zaměření je zajištěno na základě strategie daného rozvoje. Strategie je zpracována ministerstvem ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady, případně kraji či obcemi. Takováto strategie obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje, stanovuje republikové priority a strategické cíle regionální politiky nebo například podmínky pro

⁸⁷ *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4. (strana 100)

⁸⁸ JEŽEK, Jiří. Regionální rozvoj. 2014.

⁸⁹ Zákon č.248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. §3

⁹⁰ Zákon č.248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. §3

vymezení podporovaných regionů.^{91, 92} Daná strategie je schvalována vládou na základě předloženého návrhu, který je předkládán ministerstvem. K tomuto návrhu je také dokládáno stanovisko Ministerstva životního prostředí, přičemž je k tomuto stanovisku přihlíženo.

5. Územní plánování

5.1. Základní pojem

Pojem územní plánování lze v širší rovině vysvětlit jako činnost, kdy orgány veřejné správy (obce, kraje, stát) se snaží co nejlépe a nejefektivněji využít své území jak pro výstavbu, tak i udržitelný rozvoj území. Znamená to tedy, že je nutné každé území rozčlenit a určit, k čemu bude dané území sloužit nebo k čemu bude nejlépe dané území využitelné. V tomto případě je přihlíženo například i k potřebám lidí na konkrétním území. V celém procesu územního plánování orgány veřejné správy závazně určují, jak bude dané území využito a k čemu smí nebo nesmí sloužit. Jedná se například o stanovení toho, v jaké části obce může být dané území zastavěno či nikoliv. Z toho důvodu, je územní plánování ve velmi úzkém propojení se Stavebním zákonem.

Územním plánem také lze určit, kde je možnost vystavění školek, škol, dětských hřišť, pozemní komunikace, dálnice, průmyslových budov, obchodů, apod. Územním plánem je možné například i regulovat do určité míry podmínky některých staveb (vzhled domů v chráněné krajinné oblasti, sklon střechy, barva střešní krytiny, materiály pro výstavbu rodinného domu, apod.) Územní plánování je pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj. Pokud se však jedná o vydání územního plánu pro oblast nebo území vojenských újezdů, působnost pak přísluší Ministerstvu obrany.

5.2. Proces územního plánování

Výsledkem procesu územního plánování je vydání závazného dokumentu orgánem veřejné správy. Tyto dokumenty se nazývají nástroje územního plánování. Územní plánování se provádí na několika úrovních a v každé z nich vydávají orgány veřejné správy jiný druh nástroje územního plánování.

⁹¹ Zákon č.248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. §5 a §6

⁹² Celkový výčet strategie regionálního rozvoje je definován v příslušném zákoně §6

Úroveň	Nástroj územního plánování
Celá ČR	Politika územního rozvoje
	Územní rozvojový plán
Kraj	Zásady územního rozvoje
Obec	Územní plán
Obec, kraj nebo vojenský újezd	Regulační plán

Tabulka č. 1 – Rozdělení nástrojů územního plánování

Některé obce zpracovávají vedle územního plánu také regulační plán. Regulační plán je oproti územnímu plánu podrobnější a přesně vymezuje, k čemu bude jaký pozemek obce sloužit.

Každá stavba musí být v souladu s tím, co stanovují nástroje územního plánování. Nelze například postavit průmyslovou zónu na pozemcích, které obec vybrala pro stavbu školy. Soulad s nástroji územního plánování však nestačí. Jde pouze o základní podmínku. Stavebník, který chce stavbu realizovat, musí podat žádost ke stavebnímu úřadu o vydání potřebných povolení (nejčastěji územní rozhodnutí a stavební povolení). V některých případech musí stavebník získat i souhlasné závazné stanovisko EIA nebo jiné povolení.⁹³

5.3. Základní pojmy územního plánování dle zákona

Územní plánování představuje celou škálu základních pojmů, které jsou s tímto tématem úzce spjaty. Tyto pojmy jsou konkrétně vymezeny a definovány zákonem. Základními pojmy podle zákona č. 183/2006 Sb. – Zákon o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „Stavební zákon“) se rozumí:

„a) změnou v území změna jeho funkčního využití nebo prostorového uspořádání, včetně umístění staveb nebo jejich změn,

⁹³ *Územní plánování určuje podobu území* [online]. Praha 2013 [cit. 2023-26-02]. Dostupné z WWW:< <https://frankbold.org/poradna/uzemni-planovani/uzemni-planovani/nastroje-uzemniho-planovani/rada/co-je-uzemni-planovani>>

- b)** stavebním pozemkem pozemek, jeho část nebo soubor pozemků vymezený a určený k zastavění,
- c)** zastavěným stavebním pozemkem pozemek evidovaný v katastru nemovitostí jako stavební parcela a další pozemkové parcely zpravidla pod společným oplocením tvořící souvislý funkční a prostorový celek se stavbami majícími určující funkci v tomto souvislém celku,
- d)** plochou část území tvořená jedním nebo více pozemky nebo jejich částmi, která je vymezena v územním rozvojovém plánu, zásadách územního rozvoje nebo územním plánu, popřípadě v územně plánovacích podkladech, s ohledem na stávající nebo požadovaný způsob využití nebo její význam,
- e)** koridorem území vymezené pro zpravidla liniový záměr dopravní nebo technické infrastruktury nebo opatření nestavební povahy,
- f)** plochou nebo koridorem celostátního významu plocha nebo koridor, které svým významem, rozsahem nebo využitím ovlivní území více krajů nebo států,
- g)** plochou nebo koridorem nadmístního významu plocha nebo koridor, které svým významem, rozsahem nebo využitím ovlivní území více obcí; v případě hlavního města Prahy se za plochu nebo koridor nadmístního významu považují plocha nebo koridor, které svým významem, rozsahem nebo využitím ovlivní území více městských částí,
- h)** zastavěným územím území vymezené samostatným postupem podle tohoto zákona (dále jen „vymezení zastavěného území“) nebo územním plánem,
- i)** zastavitelnou plochou plocha určená k zastavění vymezená v územním rozvojovém plánu, zásadách územního rozvoje nebo územním plánu,
- j)** nezastavěným územím území nezahrnuté do zastavěného území nebo do zastavitelné plochy,
- k)** transformační plochou plocha určená k vytvoření zcela nového charakteru území nebo k obnově znehodnoceného území za účelem jeho opětovného využití vymezená v zastavěném území územním plánem,
- l)** plochou změny v krajině plocha určená ke změně stávajícího využití na jiné využití nezastavěného území vymezená v nezastavěném území územním plánem,
- m)** uliční čarou hranice mezi pozemky a veřejným prostranstvím,
- n)** stavební čarou rozhraní mezi stavbou a nezastavěnou částí pozemku, která určuje polohu hrany stavby ve výši rostlého nebo upraveného terénu; stavební čára může být
- 1.** uzavřená, která stanoví rozhraní souvisle zastavěné, v celé délce stavby, nebo

2. otevřená, která stanoví rozhraní přerušované stavebními mezerami,
- o) stavební prolukou nezastavěný prostor ve stávající souvislé zástavbě, včetně nezastavěného nároží, který je určen k zastavění,
- p) nadřazenou územně plánovací dokumentací se pro
1. regulační plán rozumí územní plán, zásady územního rozvoje a územní rozvojový plán,
 2. územní plán rozumí zásady územního rozvoje a územní rozvojový plán,
 3. zásady územního rozvoje rozumí územní rozvojový plán,
- q) navazující územně plánovací dokumentací se pro
1. územní rozvojový plán rozumí zásady územního rozvoje, územní plán a regulační plán,
 2. zásady územního rozvoje rozumí územní plán a regulační plán,
 3. územní plán rozumí regulační plán,
- r) limitem využití území omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývající z právních předpisů, nebo stanovené na základě jiných právních předpisů, nebo vyplývající z vlastností území,
- s) schématem výkres, ve kterém se zjednodušenou formou zobrazují jevy v měřítku menším, než je stanoveno pro jednotlivé územně plánovací dokumentace,
- t) vystavěným prostředím prostředí vytvořené nebo upravené člověkem zahrnující stavby a volná prostranství veřejná i neveřejná,
- u) asanační soubor opatření sloužících k ozdravení území, které vykazuje závady, zejména z důvodů hospodářských změn anebo postižení živelní pohromou nebo závažnou havárií.⁹⁴

5.4. Cíle a úkoly územního plánování

Cíle a úkoly územního plánování jsou podrobněji definovány a vymezeny ve stavebním zákoně, kdy se jedná konkrétně o §18 a §19

5.4.1. Cíle územního plánování

Za hlavní cíl územního plánování lze pokládat řešení funkčního využití daného území, přičemž jsou stanoveny předpoklady pro udržitelný rozvoj území, za dodržení podmínek, které jsou příznivé jak pro životní prostředí, hospodářský

⁹⁴ Zákon č.183/2006 Sb. Stavební zákon, §2

rozvoj, tak i společenství obyvatel daného území. Na základě těchto předpokladů je pak dále vyhodnocen potenciál rozvoje území a prognózy jeho dalšího vývoje. Jde zároveň také o zvyšování kvality života na již zastavěném území a současně o rozvíjení potenciálu harmonického prostředí pro fungování jejich obyvatel v každodenním životě.

Dalším podstatným cílem územního plánování je ochrana a rozvoj přírodní, kulturní, ale i civilizační hodnoty daného území. V rámci toho je brán ohled na hospodárné využívání již zastavěného území a zároveň na poskytování ochrany nezastavěného území a zelené infrastruktury.

Koordinace těchto cílů a veřejných zájmů je zajištěna postupem orgánů územního plánování. Tyto orgány reagují na podněty v rámci provedení změn v území, konkrétní výstavby, případně jiné činnosti, která ovlivňuje územní rozvoj. Tyto orgány zároveň konkretizují ochranu veřejných zájmů, které vyplývají z tohoto zákona, případně z jiných právních předpisů.⁹⁵

5.4.2. Úkoly územního plánování

Aby bylo možné dosáhnout cíle územního plánování, je potřeba naplnit s tím spojené úkoly, jež slouží zejména veřejnému zájmu. Tyto úkoly jsou přesně definovány příslušným zákonem č. 183/2006 Sb. Zákon o územním plánování a stavebním řádu, dále nazývaný jen jako Stavební zákon. Těmito úkoly jsou:

- a)* zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty,
- b)* stanovovat s ohledem na podmínky a hodnoty území koncepci využití a rozvoje území, včetně dlouhodobé urbanistické koncepce sídel, jejíž součástí je i zhodnocení a, je-li to účelné, vymezení ploch pro průmysl a zemědělství, rozvoje veřejné infrastruktury a ochrany volné krajiny a její prostupnosti,
- c)* prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, jejich přínosy, problémy a rizika s ohledem na ochranu veřejných zájmů a hospodárné využívání území,
- d)* stanovovat urbanistické, architektonické, estetické a funkční požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na míru využití území, umístění, uspořádání a řešení staveb a kvalitu veřejných prostranství,
- e)* vytvářet předpoklady pro hospodárné využívání území, zejména důsledným využíváním zastavěného území sídel prostřednictvím cílené revitalizace

⁹⁵ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, §18

opuštěných a zanedbaných ploch a, je-li to účelné s ohledem na charakter území a kvalitu vystavěného prostředí, zabezpečením ploch pro průmysl a zemědělství,

f) stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury, pro kvalitní bydlení a pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu,

g) prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty v území a na využitelnost navazujícího území, tyto změny navrhovat a stanovovat podmínky pro jejich provedení,

h) stanovovat pořadí provádění změn v území,

i) koordinovat veřejné zájmy a podněty na provedení změn v území,

j) vymezovat veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření,

k) vytvářet a stanovovat podmínky pro snižování nebezpečí v území, zejména před účinky povodní, sucha a extrémních teplot, a pro využívání obnovitelných zdrojů,

l) prověřovat a vytvářet v území podmínky pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů na změny v území,

m) vytvářet v území podmínky pro zajištění obrany a bezpečnosti státu a civilní ochrany,

n) vytvářet v území podmínky pro odstraňování následků náhlých hospodářských změn zejména prověřováním a případným vymezováním zastavitelných ploch nebo transformačních ploch,

o) určovat nutné asanační a rekultivační zásahy do území,

p) regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních a nerostných zdrojů,

q) vytvářet podmínky pro ochranu území podle jiných právních předpisů před významnými negativními vlivy záměrů na území a navrhovat kompenzační opatření, pokud tak stanoví jiný právní předpis.“⁹⁶

5.5. Územní plán

„Územní plán je základní plánovací koncepcí, zpracovávanou na úrovni obce. S velkou mírou podrobnosti stanoví základní koncepci rozvoje území obce, včetně ochrany jeho hodnot.“⁹⁷ Územní plán také vymezuje zastavěné území,

⁹⁶ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, §19

⁹⁷ PRŮCHOVÁ, Ivana. *Stavební zákon a ochrana životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5667-1. (strana 188)

případně možné zastavitelné plochy, za cílem zvýšení kvality života v dané obci, za podmínek snahy o naplnění udržitelného rozvoje. Při tvorbě územního plánu musí být kromě udržitelného rozvoje zohledněna také ochrana životního prostředí.

Územní plán dále rozvíjí cíle a úkoly územního plánování, jež musí být shodné se zásadami územního rozvoje a také s územním rozvojovým plánem. Takovýto plán je vydáván zastupitelstvem obce pro celé území obce, v případě hlavního města Prahy pro celé její území nebo například pro celé území vojenského újezdu.

Územní plán je důležitým podkladem pro pořízení a vydání regulačního plánu nebo pro rozhodování v území. O pořízení takového plánu rozhoduje zastupitelstvo obce z vlastního podnětu, na návrh orgánu veřejné správy nebo například na návrh občana příslušené obce.⁹⁸

5.6. Projednání územního plánu

Územní plán je pořizován na základě rozhodnutí zastupitelstva obce, a to buď z vlastního podnětu nebo například na návrh občana. Prvním krokem k vydání územního plánu je vytvoření jeho návrhu, který je podán na území obce, jíž se daný územní plán týká. Takovýto návrh musí obsahovat náležitosti, které jsou přesně vymezeny zákonem. Pokud návrh obsahuje všechny potřebné náležitosti, je pořizovatelem postoupen zastupitelstvu obce, společně s jeho stanoviskem.⁹⁹

Současně s vytvořením návrhu je vytvořeno i zadání územního plánu, které je zasláno dotčeným orgánům a sousedním obcím, kterých se daný územní plán dotkne. Je-li schváleno zadání územního plánu, je podstatné k němu zpracovat vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Pořizovatel je také povinen oznámit místo a čas konání společného jednání o návrhu, které je uskutečněno s dotčenými orgány a orgány sousedních obcí, kterých se územní plán může dotknout. Na základě zveřejněného návrhu územního plánu mohou být uplatňovány písemné připomínky i ze strany veřejnosti, a to do patnácti dnů. Dotčené orgány pak mají ode dne jednání třicet dní na uplatnění svých stanovisek.¹⁰⁰

⁹⁸ Zákon č.183/2006 Sb. Stavební zákon. §44

⁹⁹ Zákon č.183/2006 Sb. Stavební zákon. §47

¹⁰⁰ Zákon č.183/2006 Sb. Stavební zákon. §50

Za pomoci veřejné vyhlášky je pořizovatelem doručen upravený a posouzený návrh územního plánu, společně s vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj území. Je zároveň oznámeno konání veřejného projednání, které je konáno ve lhůtě nejdříve patnáct dnů ode dne jeho doručení. K takovému projednání je samostatně přizvána i obec, v jejíž působnosti je územní plán navrhován. K návrhu územního plánu mohou být podány také námitky, jež jsou podávány vlastníky pozemků nebo staveb, kteří mohou být daným návrhem dotčeni.¹⁰¹

Pokud je v řízení územního plánu postupováno dle zákona a jsou naplněny všechny jeho náležitosti a podmínky, je zastupitelstvem obce vydán územní plán. Před jeho vydáním si zastupitelstvo ověřuje, zda není v rozporu s politikou územního rozvoje ani s jinými náležitostmi. V případě, že zastupitelstvo takové chyby shledá nebo s předloženým návrhem nesouhlasí, může pořizovatele vyzvat k nápravě chyb nebo případně celý územní plán zamítnout.¹⁰²

5.7.Regulační plán

Regulační plán je součástí územně plánovací dokumentace, společně se zásadami územního rozvoje a územním plánem, s nimiž musí být v souladu. Regulační plán je na rozdíl od zbylých dvou dokumentací zpracováván jen pro určitou část obce. Tento plán stanovuje podmínky pro využití pozemků a umístění konkrétních staveb na ně. Regulační plán je závazným pro rozhodování v území, v případě že je takovýto plán vydán z iniciativy kraje, je pak závazný i pro územní plány a regulační plány, které jsou vydané obcemi téhož kraje. Jeho náležitosti jsou stanoveny prováděcím právním předpisem.¹⁰³

Regulační plán je vydáván na základě podnětu nebo žádosti, která je podána formou opatření obecné povahy dle správního řádu. O jeho vydání na základě podnětu rozhoduje zpravidla zastupitelstvo kraje nebo obce, pokud nebyl vydán územní plán. V případě vojenského újezdu je k jeho vydání oprávněno Ministerstvo obrany. Pokud je vydán na základě žádosti, může být tato žádost podána fyzickou nebo právnickou osobou, jestliže tak stanovují zásady územního rozvoje.¹⁰⁴

¹⁰¹ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, § 52

¹⁰² Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, § 54

¹⁰³ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, §61

¹⁰⁴ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, §62

Regulační plán může nahrazovat ve schváleném rozsahu územní rozhodnutí, a být tak závažný pro rozhodování v daném území, avšak nenahrazuje územní rozhodnutí, jedná-li se o plochu nezastavěného území.

Vydání regulačního plánu je obdobně jako další procesy, které podléhají rozhodování veřejné správy, doprovázeno veřejným projednáním. Na tomto projednání je přítomna kromě dotčených orgánů i veřejnost, která je oprávněna k němu podat vyjádření.

5.8.Podklady pro vytvoření územně plánovací dokumentace

Pro vytvoření samotné dokumentace je potřeba získat jak územně analytické podklady, tak údaje o samotném území. Územně analytickými podklady se rozumí především podklady, které jsou založeny na odbornosti. V takových podkladech lze například najít údaje o vývoji území, dále v takových podkladech je možno získat informace o hodnotách a limitech daného území, vyhodnocení podmínek pro udržitelná rozvoj území.

Údaje o daném území jsou poté podklady, které se pojí přímo s daným územím anebo s konkrétní částí území (může být například konkrétní stavba, konkrétní výměra pozemku z celkového území, apod.) Údaje o daném území je povinen poskytnout orgán veřejné správy (ten, se kterým dané území souvisí), provozovatel stavby nebo zařízení, která leží na území, kterého se územní plánování týká. Dále se může jednat i o vlastníka dopravní nebo technické infrastruktury (v tomto případě bývá vlastníků zpravidla více).

5.9.Poskytování údajů o území

Pro vytvoření podkladů územně plánovací dokumentace, je nezbytné, aby byly poskytovány i údaje o daném území. Způsob, jakým jsou dané údaje poskytovány jsou definovány zákonným způsobem, který obsahuje také jejich náležitosti.

V tomto zákoně se rozumí:

„(I) Poskytovatel údajů o území poskytuje údaje v digitální formě bezodkladně po jejich vzniku nebo po jejich zjištění, přitom odpovídá za jejich správnost, úplnost a aktuálnost, a to v rozsahu charakteristik přesnosti uvedených v rámci metadat. Údaje o území se poskytují ve formátech a za podmínek stanovených

prováděcím právním předpisem. Povinnost poskytnutí údajů o území je splněna jejich vložení do digitální technické mapy kraje, do národního geoportálu územního plánování nebo do registru územní identifikace, adres a nemovitostí.

(2) Údaje o území mohou být použity pouze pro činnost orgánů veřejné správy a pro činnost projektanta územně plánovací dokumentace a územní studie.

(3) Vlastník dopravní nebo technické infrastruktury má nárok na úhradu účelně vynaložených nákladů spojených s poskytnutím údajů o území podle tohoto zákona, nejvýše však do výše nákladů na pořízení jejich kopií, nosičů dat a nákladů na doručení pořizovateli. Náklady hradí pořizovatel na základě žádosti vlastníka dopravní nebo technické infrastruktury.

(4) Poskytovatel údajů o území, který nesplní povinnost podle odstavce 1, je povinen uhradit z toho vyplývající náklady na změny územně plánovací dokumentace, územní studie a na aktualizaci územně analytických podkladů a odpovídá za škodu vzniklou v důsledku toho, že údaje o území neposkytl nebo je poskytl nesprávně.¹⁰⁵

5.10. Územní studie

Územní studie je jeden z dokumentů, který lze zařadit do územně plánovacích podkladů. Prostřednictvím územní studie dochází ke zjištění problémů pro dané území a zároveň je v územní studii navrženo i jejich řešení. Jedná se o odborně vypracovaný dokument/podklad k územnímu plánu. Konkrétním příkladem, je například územní studie, která prověřuje a následně posuzuje umístění obnovitelných zdrojů energie v krajině, řešení dopravní infrastruktury nebo uspořádání zastavitelných ploch, uspořádání zeleně v obcích nebo městech, a podobně. K vypracování územní studie dochází však pouze ve chvíli, kdy je to uloženo územně plánovací dokumentací (k tomu může dojít ve dvou případech – z jiného nebo z vlastního podnětu). Územní studii je možné si v praxi představit jako dokument, který je vypracován především z map. Jedná se o mapy katastrální, Základní mapa České republiky, Státní mapa.

¹⁰⁵Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon

6. Stavební zákon

6.1. Předmět stavebního zákona

Předmětem stavebního zákona je upravit působnost orgánů státní stavební správy, orgánů územní samosprávy při územním plánování a stavebního úřadu, orgánů územního plánování, upravit požadavky při výstavbě (definovat jednotlivé požadavky na konkrétní stavbu/stavby) a upravuje stavební řád.

Tento zákon dále upravuje podmínky pro integrovanou ochranu veřejných zájmů při územním plánování, povolování staveb a výstavbě, povinnosti osob při přípravě a provádění staveb, podmínky pro projektovou činnost a provádění staveb, některé účely vyvlastnění, oprávnění autorizovaných inspektorů a výkon kontroly. Účelem stavebního zákona je zajistit integrovanou ochranu veřejných zájmů při územním plánování, povolování staveb a výstavbě a vytvářet podmínky pro udržitelný rozvoj území a zvyšování kvality vystavěného prostředí, architektury a stavební kultury.¹⁰⁶

6.2. Stavba

Stavbu lze obecně definovat jako stavební dílo, jenž vznikla pomocí montážní nebo stavební činnosti. K stavbě nebo montáži v takovém případě musí dojít z materiálů, které jsou pro stavbu určeny. Typickým příkladem stavby je rodinný dům, který vzniká stavební činností nebo montáží (v případě dřevostavby), je vytvořen z materiálů nebo konstrukcí, které jsou ke stavbě přímo určeny nebo vyrobeny a je postaven na určitém předem daném místě za účelem užívání (bydlení).

6.3. Základní pojmy stavebního řádu

Stavební řád, vymezuje přesnou definici pojmů, které jsou podstatou stavebního zákona. Tyto základní pojmy stavebního řádu jsou přesně definovány zákonem, konkrétně v § 13.

¹⁰⁶ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon

V tomto zákoně se rozumí:

- a)** budovou nadzemní stavba, včetně její podzemní části, prostorově soustředěná a navenek převážně uzavřená obvodovými stěnami a střešní konstrukcí,
- b)** bytovým domem stavba pro bydlení, ve které více než polovina podlahové plochy slouží bydlení,
- c)** rodinným domem stavba pro bydlení, ve které více než polovina podlahové plochy slouží bydlení, a která má nejvýše tři samostatné byty, nejvýše dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví, nebo třetí nadzemní podlaží ustoupené od vnějšího líce obvodové stěny budovy orientované k uliční čáře alespoň o 2 metry,
- d)** stavbou ubytovacího zařízení stavba nebo její část pro poskytování ubytování a služby s tím spojené; stavbou ubytovacího zařízení není bytový dům, rodinný dům ani stavba pro rodinnou rekreaci,
- e)** stavbou se shromažďovacím prostorem stavba ke kulturním, sportovním nebo obdobným účelům, ve které se nachází prostor pro shromažďování osob,
- f)** stavbou pro obchod stavba s prodejní plochou,
- g)** stavbou pro výrobu a skladování stavba pro průmyslovou, řemeslnou nebo jinou výrobu, popřípadě služby mající charakter výroby, a dále pro skladování výrobků, hmot a materiálů, kromě staveb pro skladování uvedených v písmenu h),
- h)** stavbou pro zemědělství stavba pro hospodářská zvířata, doprovodná stavba pro hospodářská zvířata, stavba pro rostlinnou výrobu a pro posklizňovou úpravu, stavba pro zemědělské stroje, stavba pro skladování produktů rostlinné výroby, minerálních hnojiv, přípravků a prostředků na ochranu rostlin,
- i)** bytem soubor místností, popřípadě jedna obytná místnost, který svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na bydlení,
- j)** bytem zvláštního určení byt upravený k bydlení osob s těžkým pohybovým postižením nebo osob s těžkým zrakovým postižením,
- k)** místností prostorově uzavřená část stavby, vymezená podlahou, stropem nebo konstrukcí střechy a pevnými stěnami,
- l)** obytnou místností část bytu, která je určena k bydlení, splňuje požadavky na bydlení z hlediska velikosti, osvětlení, větrání, vytápění a hluku a má podlahovou plochu nejméně 8 m²; kuchyň se za obytnou místnost považuje, pokud má podlahovou plochu nejméně 12 m²; tvoří-li byt jediná obytná místnost, musí být její podlahová plocha nejméně 16 m²,

- m)* obytnou místností místnost, která svou polohou, velikostí a stavebním uspořádáním splňuje požadavky na to, aby se v ní zdržovaly osoby,
- n)* podlahovou plochou součet ploch vymezených vnitřním lícem svislých konstrukcí jednotlivých místností a prostorů stavebně upravených k účelovému využití v budově; v podlažích se šikmými stěnami nebo šikmým stropem je vymezena vnitřním lícem konstrukcí v úrovni 1,2 m nad úrovní podlahy; u poloodkrytých popřípadě odkrytých prostorů se místo chybějících svislých konstrukcí podlahová plocha vymezí pravoúhlým průmětem obvodu vodorovné nosné konstrukce,
- o)* zastavěnou plochou stavby plocha ohraničená pravoúhlými průměty vnějšího líce obvodových konstrukcí všech nadzemních i podzemních podlaží do vodorovné roviny; plochy lodžii a arkýřů se započítávají; u objektů poloodkrytých (bez některých obvodových stěn) je zastavěná plocha vymezena obalovými čarami vedenými vnějšími lícy svislých konstrukcí do vodorovné roviny; u zastřešených staveb nebo jejich částí bez obvodových svislých konstrukcí je zastavěná plocha vymezena pravoúhlým průmětem střešní konstrukce do vodorovné roviny,
- p)* zastavěnou plochou pozemku součet všech zastavěných ploch jednotlivých staveb.“¹⁰⁷

6.4. Posuzování vlivů staveb na životní prostředí

Nedílnou součástí jak stavebního zákona, tak i územního plánování je posouzení samotného vlivu staveb na životní prostředí. Problematika je zakotvena v zákoně č. 100/2001 Sb. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Předmět, v tomto případě konkrétní stavba, je vždy posuzován podle postupu, který je předem zákonem stanoven. Při samotném posuzování může tedy dojít k situaci, kdy stavba vůči životnímu prostředí nevyhovuje z jiného, než zákonem daného důvodu, nicméně není možné k tomu přihlížet. Je tedy nutné se vždy řídit předepsanými body, které jsou pro rozhodování dané. V samotném posouzení je vždy potřeba posoudit vliv konkrétní stavby na veřejné zdraví, životní prostředí, obyvatelstvo, na živočichy a rostliny (pokud je to

¹⁰⁷ Zákon č. 183/2006 Sb. Stavební zákon, §13

v dané oblasti nutné), půdu, vodu, ovzduší, klima, ostatní majetek v okolí, je nutné ale posoudit i kulturní dědictví.¹⁰⁸

6.5. Stavební úřady

K povolení provedení jednotlivých staveb, jejich umístění, odstranění nebo jejich případné kolaudace je většinou příslušný obecní stavební úřad. Stavební úřad je pověřen těmito kompetencemi na základě zákona č. 183/2006 Sb.

V současné chvíli je počet obecních úřadů v jednotlivých krajích následující:

Hlavní město Praha	24
Jihočeský kraj	46
Jihomoravský kraj	91
Karlovarský kraj	23
Kraj Vysočina	37
Královehradecký kraj	48
Liberecký kraj	35
Moravskoslezský kraj	84
Olomoucký kraj	38
Pardubický kraj	42
Plzeňský kraj	49
Středočeský kraj	104
Ústecký kraj	37
Zlínský kraj	35

Tabulka č. 2 – Počet obecních úřadů v jednotlivých krajích.¹⁰⁹

Úřad, který má pravomoc k tomu vydávat povolení pro jednotlivé stavby, má zároveň i pravomoc k užívání staveb a pravomoc dozoru na povolených stavbách. V případě, že dojde k podání žádosti o povolení stavby, která spadá pod dva či

¹⁰⁸ Průběh tohoto procesu je přesněji popsán v kapitole 3, tedy zákoně o posuzování vlivů na životní prostředí.

¹⁰⁹ Stavební úřady městských úřadů - statnisprava.cz. [statnisprava.cz](https://www.statnisprava.cz) [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0061>

více stavební úřady, řízení a následné rozhodnutí vydává nejbližší společně nadřízený stavební úřad

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala tématem zapojování veřejnosti do rozhodování veřejné správy a jednotlivými pojmy, které s tímto tématem úzce souvisejí.

V úvodu této práce, tedy v první kapitole, byly blíže definovány pojmy, jimiž jsou veřejnost, správa a veřejná správa, která je pak dále dělena na státní správu a samosprávu. Kdy v rámci každé z těchto správ, byla vymezena její působnost v oblasti výkonu státní moci.

Druhá kapitola se zabývala rozhodováním jako takovým. Nejdříve byl definován pojem rozhodování, ve kterém je mimo jiné popsáno i to, kdo je k takovému rozhodování způsobilý. První podkapitolou v rámci rozhodování byl rozhodovací proces, který popisuje jednotlivé kroky, které jsou v rámci rozhodování prováděny. Jeho součástí je i vymezení 3 základních prvků, jimiž jsou subjekt, zdrojové prvky rozhodování a adresáti. Z této kapitoly také vyplývá, že rozhodovací proces zahrnuje jednotlivá stádia, která musí být naplněna, aby bylo možné vydat závazné rozhodnutí. Součástí takového rozhodnutí je pak i kontrola, která bývá zpravidla prováděna zvláštní institucí. V poslední části této kapitoly byly kromě druhů rozhodování, zahrnuty také rozhodovací situace, které se odvíjejí dle počtu dostupných informací.

Důležitou částí této práce pak byl legislativní přehled, který zakotvuje participaci veřejnosti na rozhodování veřejné správy, a to především v oblastech které jsou spojeny se životním prostředím. Jednalo se tedy nejen o zákony přijaté na vnitrostátní úrovni, ale především o mezinárodní úpravu na jejímž základě, byla ta vnitrostátní vypracována. Stěžejními zákony této práce byli Aarhuská úmluva, Zákon o posuzování vlivů staveb na životní prostředí, přičemž byli blíže rozebrány dva procesy, které jsou v rámci tohoto zákona zahrnuty. Těmito procesy jsou proces EIA a proces SEA. Tyto procesy jsou také důležitou složkou právě při posuzování vlivu staveb na životní prostředí, kdy na základě jejich stanoviska může být stavba povolena, avšak také nemusí. Dále byli zmíněny i Evropská úmluva o krajíně a Agenda 21.

Čtvrtá kapitola se pak týkala územního a regionálního rozvoje, který v tomto kontextu může být chápán jako podklad pro územní plánování. Byly zde přiblíženy nástroje daných politik a také problematika, jíž se zabývají.

Navazující kapitolou bylo pak územní plánování, jehož podklad vytváří právě politika územního a regionálního rozvoje. V rámci této kapitoly, bylo značně čerpáno ze zákona, z důvodu přesnosti zákonného výkladu. Nejdříve bylo podstatné seznámení s tímto pojmem jako takovým. V návaznosti na přesnou definici byl zmíněn proces územního plánování, společně s jeho nástroji. Dále byly, kromě přesné zákonné definice územního plánování, i cíle a úkoly, které musejí být naplněny pro vytvoření územního plánu. Kromě samotného územního plánu bylo obecně zmíněno i jeho projednání. Tato kapitola dále zahrnovala i podklady pro vytvoření územně plánovací dokumentace nebo územní studii.

Poslední kapitolou pak byla tematika stavebního zákona. Ten opět navazuje na předchozí kapitolu. Prvním důvodem je společná zákonná úprava, a druhým důvodem je pak podklad, který vytváří územní plánování, pro aplikaci stavebního práva jako takového. Tím je myšleno, že v rámci územního plánování, jsou vymezeny oblasti/území, na nichž může být povolena či uskutečněna stavba. Jeho součástí je pak i proces posuzování vlivů staveb na životní prostředí, který bývá nazýván jako proces EIA.

Během psaní této bakalářské práce, jsem došla k osobnímu závěru, že je názor veřejnosti nepostradatelnou součástí rozhodovacích procesů ve veřejné správě. Tyto procesy se nezabývají jen samotným rozhodováním, avšak i spoluúčasti na tvorbě územně plánovacích dokumentací, které slouží ke zkvalitnění života všech občanů České republiky.

Resumé

This bachelor thesis dealt with the topic of public involvement in public administration decision-making and individual terms closely related to the topic.

In the introduction of this thesis terms public, administration and public administration were closely defined. Public administration is further divided into state administration and self-government. Within each of these administrations was defined its jurisdiction in field of the exercise of state power.

Second chapter dealt with decision-making as such. First of all the concept of decision-making was defined, in which was among other things, it is also described who is competent to do so. First subsection in decision-making was decision-making proces, which describes individual steps, which are carried out.

Part of that decision is also check, which is usually performed by a particular institution. In the last section of this chapter were besides types of decision-making included also decision-making situations, which unfolded according to amount of available information.

Important part of this thesis was legislative overview, which anchors participation of public in public administration decision-making especially in fields, which are linked to the environment. These were not only laws accepted at the national level, but chiefly international adjustment on which basics the national was developed. Crucial laws of this thesis were Aarhus Convention, Law of assessing the effects of buildings on environment, whereas two processes included in this law were closely described. These processes are EIA and SEA.

Fourth chapter concerned territorial and regional development, which in this context can be understood as basis for territorial planning. There were approximated instruments of given policies and problematics they deal with.

Subsequent chapter was territorial planning, whose basis is created by politics of territorial and regional development. For the sake of accuracy of statutory interpretation it was significantly drawn from law within this chapter. On the first place it was necessary to get known with this term. In response to exact definition was mentioned process of territorial planning together with its instruments.

Last chapter was topic of the construction law. It follows up previous chapter. First reason was common statutory regulation and second reason is foundation, which creates territorial planning for application of construction law. It means that in within territorial planning are defined areas on which may be allowed or carried out building.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-296-7.
2. VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1.
3. ČERMÁK, Daniel; NEJDL, Pavel a kol. *Participace a partnerství v místní veřejné správě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2007, ISBN 978-80-7330-130-9.
4. ŽIDEK, Dominik. *Ochrana životního prostředí v procesech veřejného stavebního práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-353-4.
5. MAREK, Josef. *Obec, veřejnost a rozhodování o životním prostředí*. Praha: Pražské ekologické centrum, 1996. ISBN 80-901377-4-1.
6. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.
7. PRŮCHOVÁ, Ivana. *Stavební zákon a ochrana životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5667-1.
8. DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-338-7.
9. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo obecná část*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-049-2.
10. KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
11. VOMÁČKA, Vojtěch a Dominik ŽIDEK. *Posuzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8343-1.
12. VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3.

13. LAMPARTER, Michal. *Ústava, územní samospráva a místní politika*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. Právnícké sešity. ISBN 80-210-0738-9.
14. BERAN, Karel. *Právnícké osoby veřejného práva: veřejnoprávní subjektivita, veřejnoprávní korporace, veřejný ústav, právní povaha univerzity, právní povaha církví*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-598-2.
15. SCHELLE, Karel. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-203-5.
16. SVOBODA, Karel. *Územní samospráva a státní správa*. Praha: Eurounion, 2000. ISBN 80-85858-90-8.
17. MATULA, Miloš. *Proměny funkce veřejné správy*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0686-9.
18. RICHTER, Martin. *Základy trestní odpovědnosti v rozhodovacích procesech veřejné správy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7676-060-8.
19. MALÝ, Ivan a Viera CIBÁKOVÁ. *Dopady vybraných veřejných politik na regionální rozvoj v České a Slovenské republice: vědecký sborník*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5805-7.
20. MAIER, Karel. *Územní plánování*. Vyd. 2. přeprac. Praha: České vysoké učení technické, 2000. ISBN 80-01-02240-4.
21. LACINA, Karel. *Evropská veřejná správa*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. ISBN 80-86754-10-3.

Legislativní zdroje

1. *Ústava ČR: Listina základních práv a svobod ; Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů : redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, [1995?]-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7.
2. Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2004-124>

3. Zákon č. 100/2001 Sb. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-100>
4. Sdělení č. 13/2005 Sb. m.s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské úmluvy o krajině. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2005-13>
5. Zákon č.248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>
6. Zákon č. 183/2006 Sb. – *Zákon o územním plánování a stavebním řádu*. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183>

Internetové zdroje

1. https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2006/1/Polcas_2006_1_pp_127_129.pdf
2. https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/verejna_sprava.pdf
3. *Informační systém* [online]. Copyright ©N [cit. 25.03.2023]. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/zima2020/EVSNKTVS/um/9.ROZHODOVANI_VE_VEREJNE_SPRAVE.pdf?kod=KLJAGJ15;lang=en
4. [online]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/9194/8660>
5. *Informační systém* [online]. Copyright © [cit. 25.03.2023]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/law/podzim2021/BM505Zk/um/5._prednaska_-_I._cast_-_Rozhodovani_VS.pdf?lang=cs
6. https://is.muni.cz/www/nunvar/Methody_nastroje_rizeni_VS.pdf
7. STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. PORTÁL sro, 2009.
8. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Regionální politika. *Object moved* [online]. Copyright ©2023 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 26.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj>
9. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Udržitelný rozvoj. *Object moved* [online]. Copyright ©2023 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 26.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj>

z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/udrzitelny-rozvoj>

10. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Úkony pořizovatele spojené s veřejným projednáním územního plánu. *Object moved* [online]. Copyright ©2023 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 28.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/stanoviska-a-metodiky/stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-mmr/2-uzemne-planovaci-dokumentace-a-jejich-zmeny/ukony-porizovatele-spojene-s-verejnym-projednanim>
11. Veřejnost – Sociologická encyklopedie. [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ve%C5%99ejnost>
12. HALÁSKOVÁ, Martina; BARANČÍK, I. Veřejná správa. Opava: Ostravská univerzita, 2007.
13. *Informační systém* [online]. Copyright ©N [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/zima2020/EVSNKTVS/um/9.ROZHODOVANI_VE_VEREJNE_SPRAVE.pdf?kod=KLJAGJ15;lang=en
14. Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/umluva_pristup_informace
15. Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zameru_zivotni_prostredi_eia
16. Posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 16.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_koncepci_sea
17. Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Úvodní stránka - Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21
18. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Politika územního rozvoje České republiky. *Object moved* [online]. Copyright ©2023 Ministerstvo pro

místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 24.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky>

19. *Územní plánování určuje podobu území* [online]. Praha 2013 [cit. 2023-26-02]. Dostupné z WWW:< <https://frankbold.org/poradna/uzemni-planovani/uzemni-planovani/nastroje-uzemniho-planovani/rada/co-je-uzemni-planovani>>
20. Stavební úřady městských úřadů - statnisprava.cz. *statnisprava.cz* [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0061>